

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
 im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

DO UŻYTKU
 SŁUŻBOWEGO

TAJNE
 000001
 Egz. Nr.....

**EFEKTYWNOŚĆ PROCESU
 DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEGO
 W AKADEMII SZTABU GENERALNEGO**

ARCHIWUM
 BIBLIOTEKI SZKOLENICOW
 AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
 im. gen. Bronie Karola Świerczewskiego

36136

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1969

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

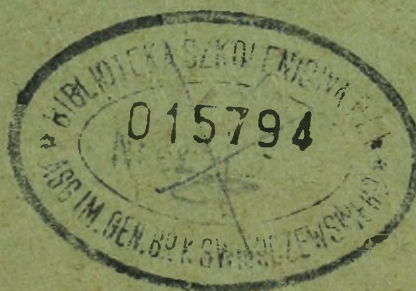
ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

TAJNE

000001
Egz. Nr.....

**EFEKTYWNOŚĆ PROCESU
DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEGO
W AKADEMII SZTABU GENERALNEGO**

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. Broni K. Świerczewskiego

36136

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1969

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
in. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

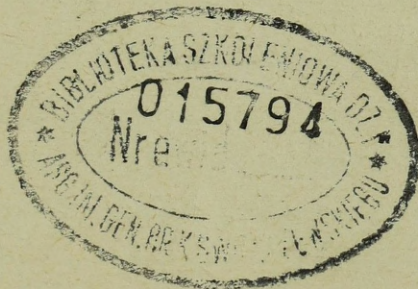
Przeł. prof. 12657.

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

~~TAJNE~~
Egz. nr 000001

EFEKTYWNOŚĆ PROCESU
DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZEGO W ASG

Analiza i wnioski z badań skuteczności studiów
w ASG przeprowadzonych w latach 1968-1969

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
in. gen. broni K. Świerczewskiego
436136

WARSZAWA

Wrzesień

1969 r.

Autorzy: Analiza i wnioski z badań skuteczności studiów w ASG przeprowadzonych w latach 1968-1969 opracował płk doc.dr Jerzy Zakrzewski

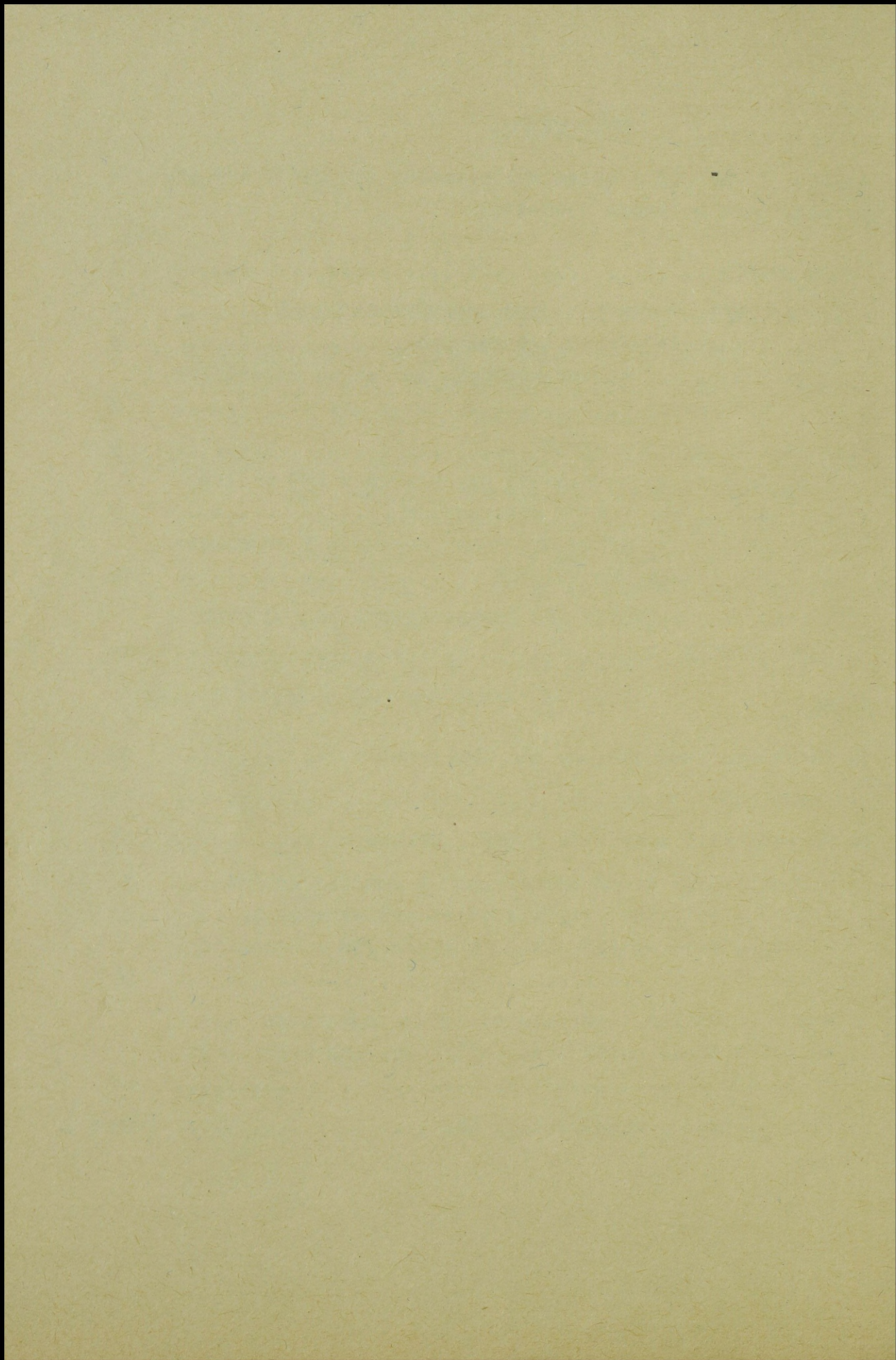
Załączniki opracowali: ppłk dypl. Stefan Drozd, ppłk dypl. mgr Kazimierz Gierczak, ppłk dypl. mgr Antoni Rataj, płk doc.dr Mieczysław Sidor, płk dypl. Roman Sielecki, ppłk mgr inż. Krzysztof Stangret, ppłk mgr Stefan Wasilewski, płk doc.dr Jerzy Zakrzewski.

Wydawnictwo zostało przygotowane pod kierownictwem naukowym płka doc.dr. Jerzego Zakrzewskiego.

SPIS TREŚCI

Analiza i wnioski z badań skuteczności studiów w ASG prze -
prowadzonych w latach 1968-1969

	Str.
WPROWADZENIE	3
I. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE, ORGANIZACJA BADAŃ	5
1. Koncepcja metodologiczna badań	5
2. Tok badań, charakterystyka zebranych materiałów badawczych	7
II. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ	9
1. Wartość wykształcenia uzyskanego w ASG według opini dowódców i absolwentów	9
2. Propozycje zgłoszone przez dowódców i absolwen- tów - całość postulatów	12
III. ANALIZA MOŻLIWOŚCI ASG UWZGLĘDNIENIA ZGŁOSZONYCH PROPOZYCJI	16
 <u>ZALĄCZNIKI</u>	
1. Kwestionariusz ankiety dla absolwentów	19
2. Kwestionariusz wywiadu	31
3. Sprawozdanie z wyników badań ankietowych	33
- Organizacja badań ankietowych i analiza wyników ..	34
- Zestawienie statystyczne badań ankietowych	41
- Zestawienie wyników badań ankietowych - odpowiedzi otwarte	56
4. Wykaz problemów i postulatów zgłoszonych przez do- wódców i absolwentów oraz możliwości ich realizacji przez ASG	61
5. Plan spotkań z absolwentami ASG	69

WPROWADZENIE

W latach 1964 - 1969 Zakład Dydaktyki Wojskowej ASG zgodnie z ogólnoakademickim planem pracy naukowo-badawczej przeprowadził badania efektywności działalności dydaktyczno-wychowawczej ASG z punktu widzenia stopnia jej praktycznej skuteczności. Badania przeprowadzono w dwóch etapach.

W etapie pierwszym /wstępnym/ - obejmującym lata 1964-1967 ograniczono się wyłącznie do corocznych badań ankietowych słuchaczy kończących aktualnie studia. Celem tych badań było zebranie informacji od słuchaczy o ich ocenie procesu studiów w akademii, a w szczególności ich opinii odnośnie zakresu treści programowych, skuteczności stosowanych metod i form nauczania oraz wychowania /kształtowania cech osobowych słuchaczy/ oraz co do ich zamiarów dalszego podwyższenia kwalifikacji zawodowych. Przeprowadzone badania umożliwiły zebranie dość obszernej informacji o poglądach słuchaczy odnośnie działalności dydaktyczno-wychowawczej uczelni, niemniej jednak, z uwagi na ich ograniczony zasięg, nie można było na tej podstawie sformułować dalej idących i uzasadnionych wniosków praktycznych. Wyniki badań opinii słuchaczy zostaną przedstawione w oddzielnym sprawozdaniu.

W drugim etapie badań - przypadającym na lata 1968-1969 - zdecydowano znacznie rozszerzyć zakres badań i zwrócić się nie tylko do absolwentów, ale przede wszystkim do ich bezpośrednich i pośrednich przełożonych z prośbą o przekazanie akademii wszechstronnej informacji o pracy tychże absolwentów w jednostkach wojskowych, aby na tej podstawie dokonać analitycznej oceny efektywności studiów z punktu widzenia ich skuteczności praktycznej. Celem ostatecznym badań było zebranie materiałów i opracowanie wniosków umożliwiających komendzie akademii podjęcie decyzji odnośnie koncepcji studiów na lata 1969-1972, zwłaszcza możliwości i potrzeby większego dostosowania studiów do potrzeb praktycznych wojsk.

W badaniach wzięli udział pracownicy naukowo-dydaktyczni szeregu katedr i komórek organizacyjnych uczelni. Organem organizującym proces badań i koordynującym pracę zespołów badawczych był Zakład Dydaktyki Wojskowej ASG. Ogólne kierownictwo sprawował Komendant Akademii Sztabu Generalnego gen.dyw. Adam Czaplewski.

Poza badaniami dotyczącymi efektywności praktycznej studiów w ASG przeprowadzono długofalowe badania w zakresie progностyczności wyników badań testowych i egzaminów wstępnych kandydatów na studia w ASG. Rezultaty uzyskanych badań zostaną przedstawione w oddzielnym opracowaniu.

I. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE I ORGANIZACJA BADAŃ

1. Koncepcja metodologiczna badań

Zgodnie z planem pracy naukowo-badawczej głównym celem badań było - poprzez zebranie materiałów - ustalenie możliwości lepszego dostosowania działalności dydaktyczno-wychowawczej ASG do potrzeb wojsk. W ramach tego ogólnego celu zamierzano:

a/ poddać analizie efektywność studiów w ASG z punktu widzenia określenia stopnia przygotowania absolwentów/promowanych w latach 1964-1967/do sprawowania funkcji dowódczych i sztabowych w oddziałach i związkach taktycznych, a w szczególności:

- zebrać dane dotyczące praktycznej działalności absolwentów w jednostkach, zwłaszcza w zakresie trudności przez nich odczuwanych w rozwiązywaniu zadań służbowych;
- określić, które z tych trudności znajdują się w związku przyczynowym z uzyskanym w uczelni wykształceniem;

b/ ustalić, na podstawie zebranej informacji od dowódców rodzajów sił zbrojnych, okręgów wojskowych i związków taktycznych, a także absolwentów, jakie kwalifikacje według ich poglądów powinien posiadać oficer z wyższym wykształceniem dowódczo-sztabowym, kierowany do pracy w linii.

W realizacji w/w celów zdecydowano poddać badaniom i ocenie kwalifikacje i stopień przygotowania absolwentów promowanych w latach 1964-1967 do pełnienia funkcji dowódczych i sztabowych w jednostkach wojskowych.

Uczynienie przedmiotem badań wyłącznie absolwentów wymienionego okresu było podyktowane kilkoma względami. Przede wszystkim chodziło o to, aby analizą badawczą objąć okres specyficzny dla działalności dydaktyczno-wychowawczej akademii, wywierający jeszcze wpływ na aktualny proces dydaktyczny. W badanym okresie bowiem system studiów został ustawiony wg odrębnej koncepcji w stosunku do lat poprzednich. Ta odrębność polegała na stopniowej integracji procesu nauczania na wszystkich kursach /specjalizacjach/ kierunku studiów

wojsk lądowych. Z tych przyczyn w koncepcji studiów każdej kolejnej promocji zaznaczały się pewne różnice w stopniu ujednoczenia programów nauczania. I tak, absolwenci z promocji 1964 roku byli kształceni w zasadzie wg poszczególnych specjalności, większe zmiany w koncepcji nauczania dotyczyły już absolwentów z następnych promocji, zaś absolwenci 1967 roku byli już kształceni w ramach kursu całkowicie zintegrowanego w mieszanych grupach wg w zasadzie jednolitego programu nauczania. Wyniki badań mogłyby więc mieć istotne znaczenie przy opracowywaniu nowej koncepcji studiów na lata następne.

Po drugie dążono do tego, aby badania dotyczyły absolwentów promowanych w niezbyt odległych latach, a więc dobrze pamiętających zakres wiedzy umiejętności uzyskany w ASG i ich wartość praktyczną. Jednocześnie dzięki takiemu doborowi badanego środowiska uzyskano możliwość porównania uzyskanych wyników z badaniami ankietowymi przeprowadzonymi w latach 1964-1967 z tymi samymi absolwentami, ale w czasie ich studiów w ASG.

Temat i ustalone cele badawcze w stopniu decydującym określiły wybór metody badawczej. W tym wypadku nie nadawała się metoda obserwacji, wprawdzie relatywnie najbardziej obiektywna, ale pracochłonna i zbyt długotrwała. Zdecydowano wobec tego ograniczyć się tylko do metody badania opinii. Metoda ta chociaż nie jest w pełni wiarygodna z uwagi na możliwość zaistnienia pomyłek o charakterze subiektywnym, umożliwia jednak objęcie badaniami dużych zbiorowisk, a w tym konkretnym przypadku nawet prawie całego badanego środowiska. W celu zwiększenia obiektywności tej metody zastosowano kilka technik badawczych, mianowicie badania ankietowe, narady z dowódcami rodzajów sił zbrojnych, okręgów wojskowych i związków taktycznych oraz spotkania i dyskusje z absolwentami kierunku studiów wojsk lądowych.

Organizacja badań nie nastąpiła większych trudności. Dowództwa okręgów oraz rodzajów sił zbrojnych bardzo przychylnie ustosunkowały się do inicjatywy uczelni przeprowadze-

nia badań skuteczności praktycznej studiów. Z tych przyczyn już w końcu 1968 roku uzgodniono z zainteresowanymi, że w pierwszym kwartale 1969 roku zostaną przeprowadzone badania ankietowe i spotkania z absolwentami, a w drugim kwartale tegoż roku odbędą się spotkania komendy ASG z dowództwami wszystkich okręgów wojskowych z udziałem dowództw związków taktycznych oraz z dowództwami rodzajów sił zbrojnych: Wojsk Lotniczych i Wojsk OPK.

Jednocześnie Zakład Dydaktyki Wojskowej ASG opracował ankietę dla absolwentów /załącznik 1/ oraz kwestionariusz wywiadu /załącznik 2/^{1/} dla dowódców okręgów i rodzajów sił zbrojnych oraz dowódców związków taktycznych, które rozesłano do zainteresowanych /metodologię opracowania ankiety - przedstawia załącznik 3, część 1/. Sporządzono również plan spotkań z absolwentami ASG, który wręczano przedstawicielom ASG wyjeżdżającym na spotkania /załącznik 5/.

2. Tok badań, charakterystyka zebranych materiałów badawczych

Zgodnie z ustalonym planem badań w okresie od stycznia do maja 1969 r. przeprowadzono zasadnicze przedsięwzięcia badawcze, a mianowicie:

- a/ spotkania komendy ASG z dowództwami wszystkich trzech okręgów wojskowych /Warszawie, Bydgoszczy, Wrocławiu/ z udziałem pracowników sztabów okręgów i dowództw szeregu związków taktycznych, odbyło się też spotkanie z dowództwem Wojsk OPK /we Wrocławiu/^{2/};
- b/ badania ankietowe z absolwentami promowanymi w latach 1964-1967;
- c/ spotkania, w miesiącach luty-marzec, z absolwentami ASG kierunku studiów wojsk lądowych.

1/ Kwestionariusz wywiadu spełniał jednocześnie rolę propozycji tematyki spotkań dowództw okręgów z komendą ASG.
2/ Spotkanie komendy ASG z dowództwem Wojsk Lotniczych nie doszło do skutku.

Te ostatnie spotkania, zgodnie z propozycjami okręgów, odbyły się przy udziale przedstawicieli ASG, na terenie różnych garnizonów z następującą ilością absolwentów:

1. Warszawa - 27 absolwentów /przedstawiciele ASG płk prof. Broch, płk dr Zakrzewski/;
2. Olsztyn - 7 - " - /płk dypl. Hendrys, ppłk dypl. Dębski/;
3. Lublin - 8 - " - /płk prof. Stachowski, ppłk dypl. Drozd/;
4. Kraków - 10 - " - /płk dr Jadziak, płk dypl. Sielecki/;
5. Bydgoszcz - 13 - " - /płk dr Zakrzewski, ppłk dypl. Kaźmierowski/;
6. Szczecin - 15 - " - /jak wyżej/;
7. Opole - 9 - " - /płk dr Soroka, ppłk dypl. Drozd/;
8. Żagań - 8 - " - /płk dr Runiewicz, płk dr Sidor/;
9. Gubin - 6 - " - /jak wyżej/;
10. Krosno Odrzańskie - 6 /jak wyżej/.

Ogółem w spotkaniach wzięło udział 109 absolwentów, co stanowi około 50% ogólnej ich ilości objętych powyższą formą badań. Uzyskaną frekwencję należy więc uznać za w zupełności zadowalającą.

Charakter spotkań z absolwentami był bardzo rzeczowy i twórczy. Byli wychowankowie ASG niejednokrotnie z dużą znajomością problematyki i wnikliwością analizowali działalność uczelni, poddali krytyce negatywne wg nich zjawiska i wysunęli szereg rzeczowych umotywowanych propozycji i sugestii.

W rezultacie przeprowadzonych spotkań i badań zebrano następujące materiały:

1. 246 wypełnionych ankiet przez absolwentów, co stanowi 62% ogólnej ilości 397 rozesłanych kwestionariuszy. Z tej jednak ilości do zestawień sprawozdawczych wykorzystano 213 ankiet, gdyż pozostałe /33/ nie zostały uwzględnione z uwagi na ich zbyt późne dostarczenie /24/ lub nieprawidłowe wypełnienie /9/.

2. Pięć szczegółowych sprawozdań przedstawicieli ASG ze spotkań z absolwentami wraz z uogólniającą notatką służbową;
3. Cztery protokoły ze spotkań komendy ASG z dowódcami okręgów wojskowych i dowódcą wojsk OPK.

Oceniając całość zebranego materiału badawczego należy stwierdzić, że jest on pod wieloma względami bardzo bogaty i wszechstronny. Analiza tego materiału wskazuje, że dzięki zastosowaniu różnorodnych technik badawczych /ankiety, wywiady, narady i dyskusje/ oraz skonfrontowaniu opinii zarówno absolwentów, jak też bezpośrednich i pośrednich przełożonych uzyskano szeroki przekrój poglądów oceniających różne strony działalności dydaktyczno-wychowawczej uczelni z punktu widzenia przydatności praktycznej studiów w ASG. W tym bogactwie informacji, po wyeliminowaniu poglądów skrajnych i niezbyt realnych, istnieje możliwość ujawnienia głównych nurtów dyskusji mających charakter konstruktywny i poznawczy. Przedstawione również zostaną poglądy kontrowersyjne i budzące zastrzeżenia, ale merytorycznie uzasadnione i pobudzające do rozważań.

Na podstawie zebranych materiałów zostały opracowane dwa podstawowe dokumenty o charakterze analitycznym: "Sprawozdanie z wyników badań ankietowych" wraz z analizą tych wyników i zestawieniami statystycznymi /załącznik 3/ i "Wykaz problemów i postulatów zgłoszonych przez dowódców i absolwentów oraz możliwości ich realizacji przez ASG" /załącznik 4/. Natomiast niniejsze sprawozdanie stanowi zwięzłe podsumowanie całości prac badawczych.

II. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ

1. Wartość wykształcenia uzyskanego w ASG według opinii dowódców i absolwentów

Analiza całości wyników badań świadczy, iż fachowe kwalifikacje absolwentów ASG oceniane są w zasadzie pozytywnie. Stwierdza się, że dzięki wykształceniu uzyskanemu w ASG są oni przygotowani do pełnienia funkcji dowódczych i szta -

bowych. Szczególnie pozytywną opinię o swoich kwalifikacjach wyrazili w sposób pośredni sami absolwenci w odpowiedzi na pierwsze pytanie ankiety. Aż 73% absolwentów stwierdziło w ankiecie, że po ukończeniu studiów w toku wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych nie napotykało na istotne trudności w działalności taktyczno-operacyjnej, zaś 62% nie miało tych trudności przy rozwiązywaniu problemów szkoleniowo-wychowawczych i administracyjnych /załącznik 3, część II tabela 1/.

Wydaje się jednak, że tego rodzaju pochlebne opinie przedstawione w ankietach przez absolwentów są nieco przesadzone. Potwierdzeniem tego były spotkania odbyte w okręgach i garnizonach /z absolwentami/, podczas których dowódcy i pracownicy sztabów, a także sami absolwenci poza wyszczególnieniem szeregu dodatnich stron w przygotowaniu absolwentów, sformułowali wiele uwag krytycznych pod adresem ich kwalifikacji. Między innymi wyrażono opinię, że studia w ASG są jednak za mało dostosowane do potrzeb praktycznych jednostek wojskowych, zwłaszcza liniowych, gdyż absolwenci ASG, po ukończeniu studiów oraz objęciu stanowisk dowódczych i sztabowych, napotykają w praktyce na szereg określonych trudności.

Niektórzy dowódcy okręgów i związków taktycznych, oceniając absolwentów z punktu widzenia ich ogólnych kwalifikacji, stwierdzili, że chociaż są oni na ogół dobrze przygotowani do rozwiązywania problemów taktyczno-operacyjnych z punktu widzenia przyszłego pola walki, to jednocześnie mają stosunkowo duże trudności w zrozumieniu całokształtu życia jednostki, gubią się w sprawach organizacyjnych i administracyjno-gospodarczych, zwłaszcza na szczeblu pododdziału /batalionu i dywizjonu/ oraz oddziału. Stosunkowo dużych trudności następcza absolwentom rozwiązywanie zagadnień z zakresu gotowości bojowej wojsk i sztabów, w tym problemów gotowości mobilizacyjnej i alarmowej, sprawności technicznej sprzętu i uzbrojenia oraz rozwiązywania zagadnień z dziedziny zaopatrzenia.

W zakresie kwalifikacji taktyczno-operacyjnych większość dowódców zaznaczała, że absolwenci ASG potrafią samodzielnie myśleć oraz umiejętnie dostosowywać się do nowych sytuacji, a przede wszystkim szybko i prawidłowo podejmować decyzje taktyczno-operacyjne. Natomiast wykazują oni braki w umiejętnościach przy rozwiązywaniu praktycznych problemów dowodzenia w toku działań bojowych /zwłaszcza w ćwiczeniach z wojskami/, przy wprowadzaniu w życie decyzji własnych /lub dowódcy/ i zabezpieczeniu bojowym działań.

Podkreślano również, że wychowankowie ASG w pracy na stanowiskach sztabowych wykazują znaczne umiejętności w zakresie opracowywania typowych dokumentów sztabowych, dobrze orientują się w terenie oraz dość sprawnie pracują na mapach. Z drugiej zaś strony mają oni trudności w praktycznej realizacji operatywnych zadań sztabowych w terenie /przy wyjeździe do jednostek/, wykazują braki w znajomości taktycznych i technicznych możliwości sprzętu i uzbrojenia, aktualnie wprowadzanego do wyposażenia wojsk, nie mają wprawy w posługiwaniu się technicznymi środkami dowodzenia /łączności i małej mechanizacji/ oraz znormalizowanymi wzorami dokumentów.

W zakresie organizowania, planowania i kierowania szkoleniem i wychowaniem absolwenci ASG nie mają w zasadzie trudności w opracowaniu dokumentacji ćwiczebnej, niemniej jednak wykazują zbyt małe umiejętności w przygotowaniu ćwiczeń taktycznych z wojskami i dowódczo-sztabowych, organizacji treningów sztabowych, w planowaniu i kierowaniu procesem szkolenia wojsk i sztabów przy optymalnym wykorzystaniu istniejącej bazy szkoleniowej posiadanej przez okręgi i jednostki wojskowe.

W trakcie dyskusji wyłonił się również problem kwalifikacji specjalistycznych słuchaczy reprezentujących rodzaje wojsk i służby. W tym względzie większość absolwentów specjalności artyleryjskiej i przeciwlotniczej promowanych w latach 1966-1967, podkreślała, że mieli poważne trudności w rozwiązywaniu niektórych specjalistycznych problemów danego rodzaju wojsk, zwłaszcza na szczeblu dywizjonu lub pułku.

Absolwenci wymienionych specjalności poddali krytyce zarówno koncepcję studiów obowiązującą w ASG przed 1965 rokiem, jako prowadzącej do zbyt wąskiej specjalizacji, jak też sytuację z lat 1966-1967, która z kolei doprowadziła do pewnych zaniedbań w specjalistycznym przygotowaniu słuchaczy z rodzajów wojsk i służb.

Rozwinięciem i uszczegółowieniem dyskusji na temat skuteczności praktycznej studiów w ASG stanowiły odpowiedzi absolwentów na pytanie ankiety /szczegółowe sprawozdanie z badań ankietowych - załącznik 3/ dotyczące odczuwanych przez nich trudności w pracy dowódczo-sztabowej. Choć ogólnie wskaźniki ilościowe /załącznik 3, tabela 1,2,3, pytanie I/ nie są alarmujące, to jednak przy bliższej analizie wypowiedzi okazuje się, że absolwenci uwypuklali te same trudności, na które zwrócili również uwagę ich przełożeni. Dotyczyły one takich zagadnień jak: służby sztabów, organizacji i prowadzenia mobilizacji, wykorzystania współczesnego sprzętu i uzbrojenia, planowania, organizowania i kierowania procesem szkolenia, przeprowadzenia alarmów bojowych i ćwiczebnych, opracowania dokumentacji bojowej. Znaczna część absolwentów wyraziła opinię, iż również zakres nauczania z powyższych dziedzin nie był wystarczający /załącznik 3, część II, tabele 1, 2,3, pytanie IV/.

2. Propozycje zgłoszone przez dowódców i absolwentów/całość postulatów. - załącznik 4/

W dyskusjach prowadzonych w okręgach na plan pierwszy wypłynęła kwestia przygotowania absolwentów do praktycznej działalności w jednostkach. Część propozycji sprowadziła się do konieczności upraktycznienia studiów w ASG. Tak np. sugerowano przygotowanie słuchaczy do organizacji ćwiczeń ze strzelaniem amunicją bojową na szczeblu kompanii, dostosowania studiów do specyfiki niektórych okręgów przez uwzględnienie problematyki jednostek skadrowanych i systemu szkolenia rezerw osobowych. Pełną propozycję organizacyjnej strony studiów w dostosowaniu do potrzeb praktycznych przedstawił dowódca ŚOW /załącznik 4, postulat 6/.

Z drugiej zaś strony wielu dyskutantów uważało, że akademia nie jest w stanie w pełni przygotować absolwentów do praktycznego wykonywania różnorodnych obowiązków, /zwłaszcza gospodarczych i szkoleniowych/ w oddziałach i związkach taktycznych. Zdaniem tej grupy uczestników spotkań, reprezentującej w szczególności poglądy POW i dowództwa wojsk OPK oraz znacznej części absolwentów, problem większego dostosowania studiów do potrzeb praktycznych należy rozpatrywać w kontekście powiązania wiedzy teoretycznej z potrzebami praktycznymi oddziałów i związków taktycznych. Dowódcy i absolwenci wyrażający powyższe stanowisko uważali, że ASG jednocześnie z przygotowaniem słuchaczy do rozwiązywania praktycznych zadań, zwłaszcza w dziedzinie dowodzenia, powinna zapewnić im wszechstronną wiedzę teoretyczną umożliwiającą optymalizację działania na szczeblu oddziału i związku taktycznego.

W kwestii kwalifikacji fachowych /specjalistycznych/ propozycje zgłoszone w tym względzie w zasadzie wyłącznie przez absolwentów sprowadzały się do koncepcji "umiarkowanej specjalizacji". Absolwenci proponowali, aby na studia specjalistyczne przeznaczyć dwa lata, zaś studia o szerokim profilu w zasadzie jednolitego programu ograniczyć do jednego roku, tworząc na trzecim roku studiów grupy mieszane z różnych specjalistów.

Problem przygotowania specjalistycznego słuchaczy kursu OPK był omawiany na spotkaniu z dowództwem wojsk OPK, które przedstawiło propozycje zwiększenia zakresu nauczania specjalistycznego na kursie /załącznik 4, postulaty 5 i 7/.

Dowódcy wojsk OPK i POW proponowali, aby do czasu rozbudowy przez ASG własnej bazy szkoleniowej akademia wykorzystywała stanowiska dowodzenia wojsk OPK oraz okręgu w procesie szkolenia słuchaczy /postulat w odniesieniu do wojsk OPK już aktualnie realizowany/.

Propozycje przedstawione przez dowódców i absolwentów w sprawie zmian w programach nauczania sprowadzały się do następujących postulatów:

- zwracania większej uwagi na problematykę pracy sztabów, oddziałów i związków taktycznych oraz czynności oficerów sztabu w procesie dowodzenia;
- lepsze przygotowanie słuchaczy do rozwiązywania problemów osiągnięcia przez wojska i sztaby wysokiej gotowości bojowej, w tym mobilizacyjnej i alarmowej, taktyczno-operacyjnej /szkoleniowej, technicznej, materiałowej/;
- zapoznania słuchaczy z techniką aktualnie wprowadzoną do wyposażenia wojsk w tym w szczególności technicznymi środkami łączności włącznie do nabycia umiejętności sprawnego posługiwania się tymi środkami;
- przekazania słuchaczom większego zasobu wiedzy i aktualnej umiejętności planowania, organizacji i kierowania szkoleniem bojowym i taktycznym wojsk i sztabów.

Ożywioną dyskusję wzbudziła wśród absolwentów sprawa ilości i charakteru ćwiczeń. Większość absolwentów, zwłaszcza specjalności ogólnowojskowej, stała na stanowisku, iż ćwiczenia na mapach z wykorzystaniem pociągu oraz na obozach i podróżach polowych są nadzwyczaj pożyteczne i wartościowe. Niektórzy absolwenci stwierdzili jednak, że program był przeładowany ćwiczeniami, które wskutek tego miały charakter treningu w zakresie podejmowania decyzji. Postulowano, aby ćwiczenia były wykorzystywane dla pogłębienia wiedzy teoretycznej, a ponadto były one rzeczywiście dostosowane do realnych warunków w jakich znajdują się jednostki.

Dowódcy okręgów i związków taktycznych oraz dowódcy wojsk OPK zalecali wykorzystywanie dla szkolenia słuchaczy ćwiczeń organizowanych przez wojska oraz zgłaszali w tym względzie propozycje współpracy.

Szereg uwag i propozycji zgłoszono również w sprawie prac dyplomowych, praktyki słuchaczy, typowania kandydatów na studia, zacieśniania kontaktów między uczelnią a absolwentami, kierowania słuchaczy po ukończeniu studiów z powrotem

do macierzystych jednostek /załącznik 4, postulaty 15-17 , 21-24/.

W zakresie kształtowania osobowości absolwentów /postaw moralno-politycznych, cech charakteru/ nie zgłoszono zbyt wielu propozycji, niemniej jednak dyskusje, prowadzone zwłaszcza w środowisku absolwentów, były szczególnie interesujące i pouczające. W wypowiedziach podkreślano, że absolwenci ASG, dzięki między innymi studiom w uczelni, posiadają obszerną wiedzę społeczno-polityczną i ugruntowany światopogląd marksistowski oraz rozwinięte zdolności poznawcze. Natomiast w mniejszym stopniu wyrabia się u słuchaczy takie cechy osobowości, które są niezbędne w czasie wojny. Dlatego też postulowano, aby w toku studiów zwrócić uwagę na:

- kształtowanie i rozwijanie takich cech osobowych jak: wysokiej odporności moralnej i psychicznej, odwagi intelektualnej i żołnierskiej oraz wysokiej dyscypliny organizacyjnej i osobistej;
- wyrabianie, zwłaszcza w czasie ćwiczeń taktycznych, poczucia odpowiedzialności za podejmowane fikcyjne decyzje taktyczno-operacyjne, które w rzeczywistych działaniach były przecież brzemienne w istotne skutki;
- wypracowanie przez ASG obiektywnych kryteriów oceniania predyspozycji słuchaczy do pełnienia funkcji dowódczych lub sztabowych i na tej podstawie proponowanie przydziałów służbowych;
- wykorzystanie wszelkich możliwości dla wychowania patriotycznego słuchaczy i w tym celu zintensyfikować już stosowane metody w zakresie zapoznawania słuchaczy z historycznymi tradycjami narodu z walk o wyzwolenie narodowe i społeczne /postulowano między innymi lepsze zapoznanie słuchaczy z zabytkami Warszawy/;
- stosowanie w praktyce bardziej sprawiedliwych kryteriów zwalniania słuchaczy ze studiów /wg opinii niektórych absolwentów zdarzyły się w latach 1965-67 wypadki krzywdzącego zwalniania kilku słuchaczy/.

Ponadto w szeregu wypowiedzi, zwłaszcza ze strony absolwentów, zwracano uwagę, aby uczelnia w większym stopniu dbała o swój autorytet, troszczyła się o lepszy dobór kadry, a katedry większą pomoc okazywały młodym wykładowcom.

III. ANALIZA MOŻLIWOŚCI ASG UWZGLĘDNIENIA ZGŁOSZONYCH PROPOZYCJI

Analiza zebranych materiałów badawczych wskazuje, że między dowódcami i pracownikami sztabów, /a także do pewnego stopnia - absolwentami/ biorącymi udział w spotkaniach, niezależnie od pewnych różnic, istniała zasadnicza zgodność poglądów co do konieczności lepszego dostosowania studiów w ASG do potrzeb wojsk.

Wydaje się, że ten punkt widzenia należałoby przyjąć za podstawę do dalszej działalności dydaktyczno-wychowawczej uczelni. Jest on przy tym zgodny z zasadniczymi tendencjami dokumentu "konceptyjne założenia działalności dydaktyczno-wychowawczej i naukowo-badawczej ASG" opracowanego ostatnio przez ASG dla Sztabu Generalnego. Problem sprowadzałby się obecnie do tego jak zrealizować powyższy postulat, tak aby nie uronić z dotychczasowych osiągnięć i nie obniżyć, a podnieść rangę uczelni, tym bardziej, że nie wszystkie propozycje zgłoszone w trakcie badań, mogą być w praktyce uwzględnione.

Przede wszystkim należy stwierdzić, że akademia nie jest w stanie, w takim stopniu, w jakim proponują niektórzy dowódcy i pracownicy sztabów, przygotowywać słuchaczy do działalności praktycznej w jednostkach wojskowych. Dotyczy to zwłaszcza postulatu przygotowania słuchaczy do pracy na szczeblu pododdziału. Powyższe zadanie powinno być bowiem zrealizowane przed studiami w ASG na kursach doskonalenia dowódców pododdziałów. Nie jest też możliwe wyposażenie słuchaczy we wszechstronną wiedzę i umiejętności w zakresie zagadnień administracyjnych i gospodarczych. Problem ten też mógłby być rozwiązany przez zorganizowanie krótkotrwałych /kilkutygodniowych/ kursów administracyjno-gospodarczych dla oficerów przewidzianych na kierownicze stanowiska.

Dokładnego przemyślenia wymaga propozycja przedstawi-
wiona w sztabie ŚOW /załącznik 1, postulat 4/ dopuszczenia
okręgów do współdecydowania za proces studiów, zwłaszcza wy-
niki egzaminów. Wydaje się, że uzależnienie programów od
przydziałów służbowych mogłoby doprowadzić do zbyt daleko po-
suniętej specjalizacji, co byłoby sprzeczne z zasadą szeroko-
kiego profilu studiów. Również podział egzaminów na praktycz-
ne /w okręgach/ i teoretyczne /w akademii/ nie jest wskazany
z uwagi na zbyt skomplikowanie procesu dydaktycznego.

Natomiast istniałaby możliwość, aby uczelnia, zgodnie
z wyrażonymi w spotkaniach poglądami, zwróciła większą uwagę
na wzbogacanie wiedzy teoretycznej słuchaczy i kształtowanie
ich umiejętności praktycznych przede wszystkim w dziedzinach:
- operatywnej pracy oficera sztabu w zakresie rozwiązywania
praktycznych problemów dowodzenia na szczeblu oddziału i
związku taktycznego;
- całości problemu gotowości bojowej /mobilizacyjnej,
alarmowej, technicznej, zaopatrzeniowej/;
- organizowania i kierowania szkoleniem i wychowaniem wojsk
oraz sztabów.

Jednocześnie jednak należy zdawać sobie sprawę z fak-
tu, że możliwości ASG w tym zakresie są ograniczone, gdyż
wszechstronne praktyczne przygotowanie słuchaczy do dowodze-
nia może być osiągnięte przede wszystkim w ćwiczeniach z
wojskami oraz w ćwiczeniach dowódczo-sztabowych z wykorzysta-
niem najnowocześniejszej techniki dowodzenia, której akademia
nie posiada. Dlatego też nasuwa się wniosek, aby okręgi woj-
skowe oraz szefostwa rodzajów wojsk w większym stopniu udo-
stępniały ASG posiadane środki dowodzenia /łącności, wozy
dowodzenia itd./ oraz umożliwiały słuchaczom wzięcie udziału
w ćwiczeniach z wojskami przez nich organizowanych/ tak jak
to obecnie czyni dowództwo Wojsk OPK/.

W tym świetle potwierdza się celowość, zaakceptowa-
nej już propozycji przez wyższych przełożonych, przydzielenie
do dyspozycji akademii odpowiedniej jednostki wojskowej/1 pz/.

Należałoby również rozważyć konieczność wprowadzenia zasady obowiązkowego udziału słuchaczy III kursów w pokazach bazy szkoleniowej i kursach instruktorsko-metodycznych organizowanych przez Inspektorat Szkolenia MON.

Urzeczywistnienie całości przedstawionych propozycji /załącznik 4/ mogłoby być dokonane w ramach istniejącej koncepcji studiów przez zmienienie celów nauczania w kierunku uwypuklenia problematyki z zakresu dowodzenia na szczeblu oddziału i związku taktycznego z pewnym uproszczeniem zagadnień o charakterze operacyjnym. Powyższe zmiany należałoby wprowadzić z jednej strony przez optymalizację treści programowych i opracowanie zmienionej siatki godzin /zwiększenie czasu na służbę sztabów, teorię naukowej organizacji pracy, problematykę mobilizacji i gotowości bojowej wojsk, metodykę szkolenia taktycznego, techniczne środki dowodzenia/, z drugiej zaś strony przez wzbogacenie metod i form nauczania oraz rozbudowę akademickiej bazy szkoleniowej /systemu stanowisk dowodzenia/.

Wydaje się, że istnieje konieczność takiego ustawienia procesu studiów, aby słuchacze jednocześnie z przyswajaniem bogatej wiedzy teoretycznej kształtowali wysokie umiejętności praktyczne, uzyskując możliwość twórczego rozwiązywania problemów taktyczno-operacyjnych, dowodzenia, organizowania i kierowania procesem szkolenia i wychowania wojsk w różnych praktycznych sytuacjach. Tego rodzaju kształcenie powinno być prowadzone nie tylko na sali, ale przede wszystkim na stanowiskach dowodzenia, w terenie, na poligonach, niejednokrotnie z udziałem wojsk z wykorzystaniem najnowocześniejszego sprzętu dowodzenia.

W ten sposób, przy szerokiej współpracy akademii z dowództwami rodzajów sił zbrojnych, z okręgami wojskowymi, szefostwami rodzajów wojsk, zostałyby stworzone warunki, umożliwiające uczelni znacznie lepsze przygotowanie słuchaczy do sprawowania funkcji dowódczych i sztabowych w jednostkach wojskowych.

KIEROWNIK
ZAKŁADU DYDAKTYKI WOJSKOWEJ ASG
płk doc. dr Jerzy ZAKRZEWSKI

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

KWESTIONARIUSZ ANKIETY
dla absolwentów kierunku studiów wojsk lądowych^{1/}

=====

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ ASG

P O U F N E
Egz.nr .....

Akademia Sztabu Generalnego prowadzi badania naukowe w celu doskonalenia systemu nauczania w ASG. W związku z tym zwraca się z prośbą do absolwentów ASG o udzielenie wnikliwych i zgodnych z obiektywną prawdą odpowiedzi na niżej wyszczególnione pytania oraz przedstawienie własnych wniosków i propozycji.

Odpowiedzi prosimy oznaczać krzyżykiem w odpowiednich rubrykach. Ewentualne uzupełnienia i wyjaśnienia zamieszczać pod tabelkami w miejscu przeznaczonym na uwagi i propozycje. Wolne /czyste/ rubryki w niektórych tabelkach przeznaczone są dla oficerów różnych specjalności na wpisywanie przez nich pytań dodatkowych.

Uwaga! Przed wypełnieniem ankiety prosimy o zapoznanie się z jej treścią.

1/ Dla absolwentów kierunku studiów Wojsk Obrony Powietrznej Kraju i Lotnictwa została opracowana nieco inna wersja ankiety, którą opracował ppłk dypl.mgr Kazimierz Gierczak na podstawie ankiety przeznaczonej dla absolwentów wojsk lądowych.

DANE EWIDENCYJNE

1. Rok ukończenia przez Was studiów w ASG . . . . .

2. Określcie jakie i na jakim szczeblu pełniście funkcje po ukończeniu ASG	batalion /równorz./	pułk	dywizja	okręg
a/ funkcje dowódcze				
b/ funkcje sztabowe				
3. Określcie jaką i na jakim szczeblu pełnicie obecnie funkcję				
a/ funkcje dowódcze				
b/ funkcje sztabowe				
4. Wymieńcie specjalność wojskową/artyleryzsta, saper itp./posiadaną przed studiami w ASG				
5. Określcie specjalność, w zakresie której pracujecie po ukończeniu studiów				

I. Czy w toku wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych napotykaliscie na trudności:

	tak	nie	Niewystarczający zasób wiedzy uzyskanej w ASG	Wiedza uzyskana w ASG nie odpowiadająca potrzebom praktyki	Niewystarczający zasób umiejętności nabytych w ASG	Inne przyczyny
A. W działalności taktyczno-operacyjnej w zakresie:						
a/ rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji						
- taktycznych						
- operacyjnych						
b/ meldowania decyzji i stawiania zadań						
c/ organizowania działań bojowych podczas ćwiczeń						
d/ wykorzystania rodzajów wojsk i służb						
e/ dowodzenia wojskami podczas ćwiczeń						
f/ pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych podczas ćwiczeń						

	tak	nie	Przyczyny trudności		
g/ organizacji i prowadzenia mobilizacji		Niewystarczający zasób wiedzy uzyskanej w ASG	Wiedza uzyskana w ASG nie odpowiadająca potrzebom praktyki	Niewystarczający zasób umiejętności nabytych w ASG	Inne przyczyny
h/ opracowania dokumentacji					
i/ wykorzystania współczesnego sprzętu i uzbrojenia					
j/					
k/					
l/					

Podajcie uwagi i propozycje

B. W działalnoci wycho- wawczo-szkoleniowej i administracyjnej w zakresie:	tak	nie	Przyczyny trudności	Niewystar- czający za- sob wiedzy uzyskanej w ASG	Wiedza uzyska- na w ASG nie- odpowiadająca potrzebom praktyki	Niewystarcza- jący zasób umiejetności nabytych w ASG	Inne przy- czyny
a/ kierowania/współ- udział/ procesem wychowania							
b/ planowania, organiza- cji i kierowania pro- cesem szkolenia bo- jowego							
c/ opracowania i pro- wadzenia ćwiczeń taktycznych z woj- skami							
d/ przeprowadzania alar- mów bojowych i ewi- czebnych							
e/ rozwiązywania proble- mów - kadrowych - kwatermistrzowskich							

Podajcie uwagi i propozycje

II. W jakim stopniu podwyższyliście swoje kwalifikacje specjalistyczne dzięki ukończeniu studiów w ASG?

duży	średni	mały
stopień		

Podajcie uwagi i propozycje

III. W jakim stopniu wykorzystujecie wiedzę nabytą w ASG w pracy:

	szczebel dowodzenia					
	kompania	batalion	p u ł k	dywizja/sztab okręgu/		
a/ dowódczej	duży	średni	mały	duży	średni	mały
b/ sztabowej						
c/ wychowawczej						

Podajcie powody niedostatecznego wykorzystania wiedzy nabytej w ASG

IV. Czy z punktu widzenia obecnej Waszej pracy w jednostce zakres i treść programu nauczania w ASG był w odniesieniu do:

	wystarczający	niewystarczający	przełożony	nie mam zdania
a/ taktyki ogólnej				
b/ sztuki operacyjnej				
c/ służby sztabów				
d/ taktyki armii obcych				
e/ taktyki wojsk raket. i art.				
f/ taktyki OPL				
g/ taktyki wojsk inżynierskich				
h/ taktyki tyłów				
i/ taktyki OPK				
j/ taktyki OTK				
k/ taktyki OPBMar				
l/ historii sztuki wojennej				

	wystarczający	niewystarczający	przeładowany	nie mam zdania
m/ geografii wojennej				
n/ ekonomiki wojennej				
o/ dydaktyki wojskowej i metodyki szkolenia taktycznego				
p/ filozofii				
r/ doktryn wojennych				
s/ prawa międzynarodowego				
t/ pracy partyjno-polit.				
u/ psychologii				
w/ pedagogiki				
y/				
z/				
ż/				

Podajcie uwagi i propozycje

V. W jakim stopniu studia w ASG wpływają na kształtowanie następujących cech osobowości dowódcy i oficera sztabu ?

	dużym	średnim	małym	nie mam zdania
a/ postawa ideowo-moralna				
b/ umiejętność wychowawczego oddziaływania na podwładnych				
c/ inicjatywa i samodzielność w myśleniu i działaniu				
d/ umiejętność myślenia kategoriami taktyczno-operacyj.				
e/ precyzyjne formułowanie myśli				
f/ umiejętność działania w zespole /sztabie, jednostce/				
g/ pryncypialność i zdecydowanie w realizacji powziętych decyzji				
h/ umiejętności organizacyjne i kierownicze				
i/ umiejętność podejmowania trafnych decyzji i rozsądnego ryzyka				
j/ umiejętności działania na innych /zastępczych funkcjach/				
k/ umiejętności w zakresie pracy naukowo-badawczej				

Jakie macie uwagi i propozycje dotyczące usprawnienia w ASG oddziaływania na osobowość słuchacza ?

VI. Czy w czasie pobytu w jednostce podnosicie swoje kwalifikacje przez

	tak	nie	dłaczego /krótka odpowiedź tekstowa/
a/ studiowanie literatury fachowej			
b/ opracowywanie i wygłaszanie referatów			
c/ udział w działalności Kół Wiedzy Wojskowej			
d/ pisanie artykułów do prasy wojskowej			
e/ dalsze studia/w rubryce podać nazwę uczelni/			
f/ doktoryzacja /podać dyscyplinę naukową, w której się doktoryzujecie/			

Jakie macie uwagi i propozycje ?

VII. Podajcie wnioski i propozycje /jeśli je macie/, które według Was miałyby wpływ na usprawnienie procesu nauczania w ASG.

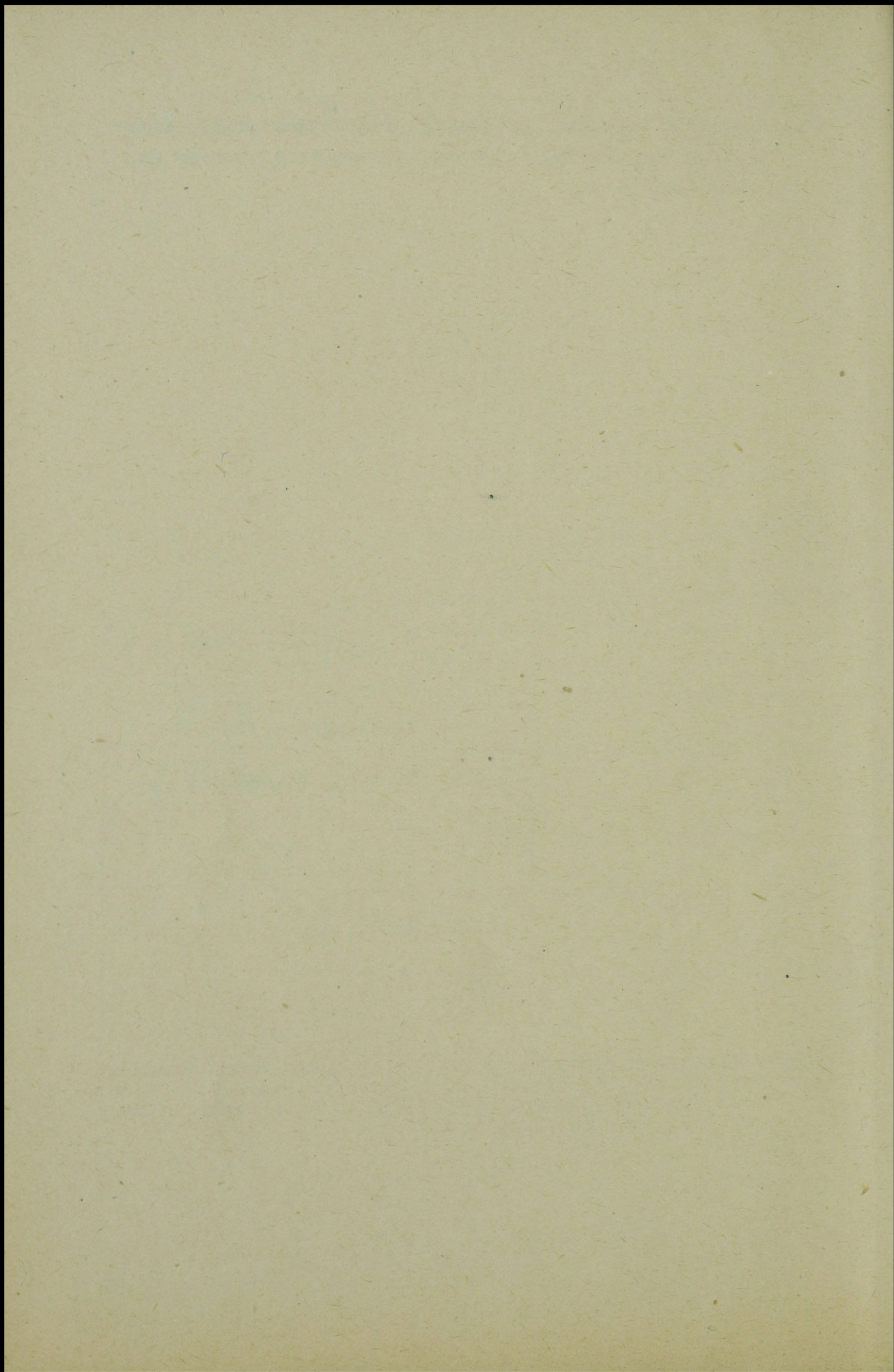
Dziękujemy

OPRACOWAŁ :
ZESPÓŁ PRACOWNIKÓW ZAKŁADU
DYDAKTYKI

KIEROWNIK ZAKŁADU

płk doc. dr ZAKRZEWSKI

Uwaga: Do zespołu opracowującego ankietę oraz treść wywiadu wchodziłi: płk doc dr. J. Zakrzewski, ppłk dr M. Sidor, płk dypl. R. Sielecki, ppłk mgr S. Wasilewski /główny autor/, ppłk dypl. S. Drozd.

KWESTIONARIUSZ WYWIADU
z dowódcami rodzajów sił zbrojnych, okręgów
wojskowych i związków taktycznych

=====

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

Pytania do wywiadu
z dowódcami Rodzajów Wojsk Okręgów Wojskowych i związków tak-
tycznych

I. Jakie trudności odczuwają absolwenci ASG w:

1. działalności taktyczno-operacyjnej /sztabowej/ w zakre-
sie :
  - a/ rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji:
    - taktycznych;
    - operacyjnych;
  - b/ organizowania działań bojowych podczas ćwiczeń;
  - c/ wykorzystania rodzajów wojsk i służb podczas ćwiczeń;
  - d/ dowodzenia wojskami podczas ćwiczeń;
  - e/ pracy sztabowej w garnizonie i podczas ćwiczeń;
2. działalności szkoleniowo-wychowawczej i administracyj-
nej w zakresie:
  - a/ organizowania i kierowania procesem szkolenia bojo-
wego;
  - b/ kierowania /współdział./ procesem wychowania;
  - c/ zapewnienia wysokiej gotowości bojowej wojsk /goto-
wość mobilizacyjna, materiałowo-techniczna itp./
  - d/ rozwiązywania problemów:
    - kadrowych;
    - kwatermistrzowskich.

II. W jakim stopniu wiedza uzyskana przez absolwentów w ASG odpowiada potrzebom praktyki w dziedzinach:

- a/ dowodzenia;
- b/ pracy sztabowej;
- c/ zapewnienia gotowości bojowej;
- d/ działalności wychowawczej.

III. Jak oceniacie przejawiające się w działalności służbowej absolwentów ASG następujące cechy osobowe:

1. postawa ideowo-moralna;
2. umiejętności wychowawczego oddziaływania na podwładnych;
3. inicjatywa i samodzielność w myśleniu i działaniu;
4. umiejętność myślenia kategoriami taktyczno-operacyjnymi i podejmowania trafnych decyzji;
5. umiejętność działania w zespole;
6. umiejętność szybkiego dostosowania się i działania w zakresie innych funkcji.

IV. Jaką problematykę należałoby wprowadzić lub rozszerzyć w programie nauczania ASG, by podnieść kwalifikacje zawodowe przyszłych absolwentów?

V. Prosimy o podanie innych propozycji i wniosków, które mogłyby wpłynąć na usprawnienie studiów w ASG.

OPRACOWAŁ:

ZESPÓŁ PRACOWNIKÓW ZAKŁADU DYDAKTYKI
WOJSKOWEJ

KIEROWNIK ZAKŁADU

ptk doc. dr ZAKRZEWSKI

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

S T R A W O Z D A N I E -

Z WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH W 1969 r.
Z ABSOLWENTAMI ASG PROMOWANYMI W LATACH 1964 - 1967.

- I. ORGANIZACJA BADAŃ ANKIETOWYCH I ANALIZA WYNIKÓW /str.34/
- II. ZESTAWIENIA STATYSTYCZNE BADAŃ ANKIETOWYCH /str.41/
  - a/ Według szczebli dowodzenia ..... Tabela 1 /str.42/
  - b/ Według specjalności ..... Tabela 2 /str.47/
  - c/ Według lat ukończenia studiów .. Tabela 3 /str.52/
- III. ZESTAWIENIE PYTAŃ OTWARTYCH /str.56/

OPRACOWALI :

płk doc dr Jerzy ZAKRZEWSKI

ppłk mgr Stefan WASILEWSKI

I. ORGANIZACJA BADAŃ ANKIETOWYCH I ANALIZA WYNIKÓW

1. Metodologiczna strona badań /cele, metoda, techniki badawcze, organizacja badań/

Zgodnie z ogólnym planem badań sondaż opinii absolwentów ASG miał na celu uzyskanie wszechstronnej informacji o ich poglądach co do skuteczności praktycznej studiów w ASG i wartości uzyskanego w uczelni wykształcenia. W ramach powyższego celu zamierzano przede wszystkim ustalić zakres i stopień trudności odczuwanych przez absolwentów w pracy służbowej oraz określić związek przyczynowy tych trudności ze zdobytymi w akademii kwalifikacjami.

Badania przeprowadzono metodą ankietową. Przy opracowaniu ankiety kierowano się następującymi zasadami:

- a/ opracować pytania ankietowe o charakterze pośrednim tak, aby umożliwić respondentom formułowanie jak najbardziej obiektywnych odpowiedzi;
- b/ dążyć do tego, aby zestaw pytań umożliwiał wzajemną weryfikację poprawności /obiektywności/ odpowiedzi;
- c/ przewidzieć w ankiecie oprócz pytań skategoryzowanych, mających podstawowe znaczenie, również pytania otwarte, mające na celu zapewnienie respondentom możliwości wyjaśnienia odpowiedzi lub sformułowania propozycji;
- d/ utrzymać metodologiczny i treściowy związek z ankietą opracowaną dla słuchaczy na lata 1964-1969;
- e/ zapewnić związek treściowy ankiety dla absolwentów z kwestionariuszem wywiadu opracowanym dla ich bezpośrednich i pośrednich przełożonych.

Ankieta dla absolwentów zawierała sześć głównych pytań, z których każde składało się z szeregu pytań szczegółowych. Zasadnicze znaczenie miało pytanie pierwsze /o charakterze pośrednim/ sformułowane w sposób następujący: "Czy w toku wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych napotykaliście na trudności w działalności taktyczno-operacyjnej /szkoleniowo-wychowawczej/?"^{1/}. Powyższe pytanie było uszczegóło-

1/ Podobne pytanie zamieszczono również w kwestionariuszu wywiadu dla dowódców, uzyskując w ten sposób możliwość weryfikacji odpowiedzi absolwentów.

wione wykazem dziedzin, w których ramach mogły wystąpić określone trudności wraz z charakterystyką ich konkretnych przyczyn /np. niewystarczający zasób wiedzy uzyskanej w ASG lub niedostosowanie tej wiedzy do potrzeb praktycznych/. Na podstawie odpowiedzi na powyższe pytanie zamierzano określić w sposób pośredni stopień przydatności praktycznej studiów w ASG rzecz jasna wg subiektywnej opinii absolwentów. Dalsze pytania w ankiecie dotyczyły różnych stron działalności dydaktyczno-wychowawczej uczelni.

W celu przeprowadzenia badań ankietowych w ramach Zakładu Dydaktyki powołano zespół w składzie: płk dr Jerzy Zakrzewski /kierownik zespołu/, płk dypl. Roman Sielecki, płk dr Mieczysław Sidor, ppłk dypl. Stefan Drozd, ppłk mgr Stefan Wasilewski. Z ramienia Oddziału wojsk OPK i L współpracował z zespołem ppłk dypl. mgr Kazimierz Gierczak. Zespół opracował kwestionariusze ankiety dla absolwentów wojsk lądowych, których głównym autorem był ppłk mgr Stefan Wasilewski. Kwestionariusz ankiety dostosował do potrzeb badań absolwentów wojsk OPK i L, ppłk dypl. mgr Gierczak. Technika przygotowań kwestionariusza polegała na:

- opracowaniu projektu kwestionariusza i omówieniu go na posiedzeniu Zakładu Dydaktyki Wojskowej;
- przeprowadzeniu w jednostkach wstępnych badań wybranej grupy absolwentów w celu ustalenia przydatności ankiety /płk dypl. R. Sielecki, ppłk dypl. S. Drozd/;
- przeprowadzeniu dyskusji na Radzie Naukowej ASG;
- opracowaniu ostatecznej wersji ankiety;
- zaakceptowaniu treści ankiety przez Radę Naukową ASG.

Opracowaną wersję ankiety w ciągu grudnia 1968 r. skierowano do zainteresowanych. Ogółem rozesłano na 400 absolwentów badanych promocji 397 ankiet. Z tej ilości otrzymano wypełnionych 246 egz. Do zestawienia wykorzystano tylko 213 egz. Pozostałe nie mogły być wykorzystane bądź z powodu błędów przy wypełnianiu /9 egz./, bądź z powodu zbyt późnego nadesłania do ASG /24 ankiety z POW/. Dokładne rozliczenie ilościowe rozesłanych i otrzymanych ankiet przedstawia poniżej zamieszczona tabela.

Zestawienie ilościowe rozesłanych do wypełnienia i otrzymanych po wypełnieniu ankiet

Lp.	Nazwa instytucji /jednostki/	Ilość pracujących absolwentów z promocji 1964-67	Ilość wysłanych ankiet	Ilość otrzymanych ankiet	Ilość wykończonych ankiet do zestawień	Ilość niewykończonych ankiet
1.	Sztab Generalny i Instytucje Centralne MON	39	38	24	23	1
2.	Warszawski OW, sztaby i jednostki OTK	48	48	40	36	4
3.	Śląski OW, sztaby i jednostki OTK	56	55	30	26	4
4.	Pomorski OW, sztaby i jednostki OTK	58	57	49	25	24
5.	DWL, jednostki i szkoły oficerskie /lotnicze/	62	62	31	31	-
6.	DWOPK i jednostki OPK	52	52	22	22	-
7.	Szefostwo i jednostki OPL	32	32	20	20	-
8.	Akademie i wyższe szkoły oficerskie /bez lotn./	53	53	30	30	-
R a z e m :		400	397	246	213	33

Z zestawienia wynika, że jedynie absolwenci specjalności kwatermistrzowskiej nie wzięli udziału w badaniach w dostatecznej skali /wpłynęło zaledwie 7 ankiet/. Z tego też powodu w statystycznych zestawieniach /część II sprawozdania/ badań ankietowych nie wydzielono odrębnej specjalności kwatermistrzowskiej, włączając przysłane 7 ankiet do zestawienia dla specjalności ogólnowojskowej. W pozostałych specjalnościach ilość przysłanych ankiet była stosunkowo duża, tak, że istnieją podstawy do zakwalifikowania wyników badań ankietowych jako reprezentacyjnych dla całego badanego środowiska /populacji/ absolwentów.

Niniejsze sprawozdanie jest opracowaniem zespołowym. Część pierwszą sprawozdania opracował płk doc. dr Jerzy Zarzeczowski przy współpracy z ppłk mgr Stefanem Wasilewskim. Część II i III - zestawienia statystyczne i zestawienie pytań otwartych opracował ppłk mgr Stefan Wasilewski przy udziale ppłk dypl. Antoniego Rataja i ppłk dypl. Kazimierza Gierczaka.

2. Ogólna analiza wyników badań ankietowych

Zestawienia statystyczne i zestawienie pytań otwartych dostarczają szeregu interesujących informacji, których pełnej oceny można będzie dokonać dopiero w przyszłości. W tym miejscu natomiast istnieje celowość przedstawienia analizy wyników ankiety z punktu widzenia oceny stopnia osiągnięcia zakładanego celu badawczego. Otóż wydaje się, że cel ten został spełniony. Dotyczy to zwłaszcza odpowiedzi na pytania 2-6 oraz odpowiedzi otwartych, w których absolwenci rzeczowo ustosunkowują się do swoich kwalifikacji oraz dokonują oceny wartości uzyskanego w uczelni wykształcenia, przeprowadzają analizę programów, metod i form nauczania w akademii. W tym sensie wyniki ankiety są zgodne zarówno z treścią dyskusji na spotkaniach z absolwentami, jak też ocenami sformułowanymi przez dowódców - pośrednich i bezpośrednich przełożonych absolwentów.

Fewne zastrzeżenia budzą natomiast odpowiedzi na pierwsze, zasadnicze pytanie ankiety, informujące o trudności

ciach odczuwanych przez absolwentów w działalności służbowej przy sprawowaniu funkcji dowódczych i sztabowych. Wydaje się bowiem, że odpowiedzi są zbyt optymistyczne, gdyż zarówno z rozeznania posiadanego przez ASG, jak też z wypowiedzi dowódców okręgów, związków taktycznych, a zresztą samych absolwentów, wynika, że w działalności dowódczej i sztabowej natrafiają oni na większe, a przynajmniej bardziej powszechne trudności, niżby to wynikało z ich pisemnych opinii. Tymczasem aż w 73% wypowiedzi absolwenci nie stwierdzili w swojej służbowej działalności występowania jakichkolwiek trudności w zakresie zagadnień taktyczno-operacyjnych. Trudności pewne odczuło tylko 14% absolwentów /w działalności wychowawczo-szkoleniowej około 20/, zaś pozostali /13%/ w ogóle nie wyrazili w tej sprawie swego poglądu.

Niewątpliwie powyższe oceny są przesadzone. Wydaje się, że ten zbyt wypolerowany pogląd absolwentów był spowodowany subiektywnymi czynnikami, a przede wszystkim niechęcią do krytycznej oceny własnej działalności, chociaż pytanie było tak sformułowane, że odpowiedzialność za ewentualne trudności spadała na uczelnię. Następnym czynnikiem, sprzyjającym przesadnym pozytywnym ocenom, był indywidualny sposób wypełniania ankiet, co nie zachęca do refleksji i sformułowania krytycznych analiz.

Powyższą tezę potwierdzają dyskusje przeprowadzone na spotkaniach z częścią respondentów, które, w porównaniu do treści ankietowych wypowiedzi, miały bardziej analityczny a nawet krytyczny charakter. Wydaje się, że ta pewna zmiana w poglądach była spowodowana z jednej strony samą dyskusyjną atmosferą spotkań, z drugiej zaś strony faktem wygłoszenia przez przedstawicieli ASG odpowiednich zagajen, przedstawiających problemy studiów w ASG, które pobudziły absolwentów do zwiększonej aktywności i zweryfikowania poprzednich poglądów już wyrażonych w ankietach.

Należy jednak stwierdzić, że nawet przy uwzględnieniu powyższych zastrzeżeń, treść i sens wypowiedzi dotyczących odczuwanych trudności przez absolwentów potwierdza w

znacznej mierze całość wyników przeprowadzonych badań. Okazuje się bowiem, przy bliższej analizie odpowiedzi na pierwsze pytanie, że absolwenci uwypuklali te same trudności, o których wspominali na spotkaniach dowódcy. Dotyczyły one takich zagadnień jak: organizacja i prowadzenie mobilizacji /39,1% wypowiedzi absolwentów dotyczących trudności/, wykorzystania współczesnego sprzętu i uzbrojenia /21,6%/, planowania, organizowania i kierowania procesem szkolenia /22%/, przeprowadzania alarmów bojowych i ćwiczebnych /20%/, opracowywania dokumentacji bojowej /18,2%/. /Część II tabela 1/.

Powyższe poglądy absolwentów korelują z ich opiniami wyrażonymi w stosunku do programów nauczania w ASG. Znaczna ich część wyraziła zdanie, że również zakres nauczania w wymienionych lub pokrewnych dziedzinach nie wystarczający /tabela 1, pytanie IV/. Poglądy tego rodzaju dotyczyły przedmiotów: służby sztabów /50,3% ogólnych wypowiedzi, z tego 57% absolwentów pracujących na szczeblu oddziału/, obrony terytorium kraju /39%/, armii obcych /31,5%/, dydaktyki i metodyki szkolenia taktycznego /29,2%/. Ponadto absolwenci twierdzili, że wg ich opinii niewystarczającą wiedzę uzyskali z takich przedmiotów jak: doktryny wojenne /40,5%/, prawo międzynarodowe /38%/, pedagogika wojskowa /29%/>.

W pośredni sposób absolwenci wyrazili myśl o pewnym niedostosowaniu wykształcenia uzyskanego w ASG do potrzeb praktycznych w odpowiedzi na V pytanie ankiety dotyczące wpływu studiów na kształtowanie się niektórych cech osobowych. Oceniając w sumie pozytywnie lub nawet bardzo pozytywnie działalność uczelni w tym względzie, część absolwentów stwierdziła jednocześnie, że akademia w małym jednak stopniu wpłynęła na wyrobienie takich cech jak: umiejętności organizacyjnych i kierowniczych /37% ogółu wypowiedzi/, wychowawczego oddziaływania /32%/, umiejętności działania na innych stanowiskach /20,2%/>.

Te same zapewne przyczyny spowodowały, że w odpowiedzi na pytanie III dotyczące stopnia wykorzystania wiedzy nabytej w ASG, aż 14% absolwentów uważa, że jest on mały, zaś

tylko 31% wykorzystuje tę wiedzę w stopniu dużym. Oceniając powyższą odpowiedź w zależności od szczebla dowodzenia /tabela 1/, okazało się, że opinię negatywną w tym względzie wyrażają częściej absolwenci pracujący na szczeblu oddziału /16%, niż związku taktycznego i okręgu /10%. Z zestawień wynika pewna prawidłowość, iż najmniej zastrzeżeń pod adresem akademii wyrażają absolwenci pracujący na wyższych stanowiskach.

Z dyskusji przeprowadzonych na spotkaniach z absolwentami oraz z wypowiedzi ankietowych nasuwa się wniosek, że studia w ASG zapewniają w zasadzie słuchaczom duży przyrost kwalifikacji zawodowych. Niemniej jednak wg opinii absolwentów ich kwalifikacje nie są w pełni dostosowane do potrzeb praktycznych zwłaszcza na szczeblu oddziału i związku taktycznego. Dlatego też absolwenci sformułowali zarówno w ankiecie jak i w czasie spotkań szereg propozycji, mających na celu zwiększenie efektywności studiów w ASG.

II. ZESTAWIENIE STATYSTYCZNE BADAŃ ANKIETOWYCH

UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

1. Zestawienie statystyczne składa się z trzech tabel, które ujmują te same odpowiedzi w trzech wariantach odpowiadających określonym podziałom. Pierwszy wariant /tabela 1/ opracowana w oparciu o podział wg zajmowanych przez respondentów stanowisk służbowych na poszczególnych szczeblach dowodzenia, drugi zaś zgodnie z rokiem ukończenia studiów, wreszcie trzeci wariant wg specjalizacji reprezentowanych przez respondentów. Dzięki zestawieniu tej metody zaistniała możliwość przedstawienia wyników ankiety w różnych przekrojach w zależności od przyjętych kryteriów. W zestawieniach o ujęciu procentowym nie uniknięto pewnych niedokładności. Spowodowane to zostało przede wszystkim tym, że obliczając poszczególne wskaźniki procentowe należało dokonywać pewnych zaokrągleń wynikających z niepodzielności niektórych liczb. Ponieważ niedokładności te mieszczą się w zasadzie w granicach kilku lub kilkunastu setnych procenta, nie mają one w praktyce istotnego znaczenia.
2. Zestawienia odpowiedzi otwartych stanowi uzupełnione zestawienie odpowiedzi skategoryzowanych. Ujęte w nim zostały najbardziej charakterystyczne propozycje i wnioski.
3. Ogólne zestawienie ilości absolwentów objętych badaniami ankietowymi

Szczebel, na którym pełnią funkcje ankietowani absolwenci	Lata ukończenia studiów w ASG				Razem
	1964	1965	1966	1967	
pułk	17	14	27	24	84
dywizja	13	11	11	13	44
okręg	16	13	10	14	55
akademia	7	7	8	8	30
Razem	53	45	56	59	213

4. Wyszczególnienie liczbowe ankiet wykorzystanych do sporządzenia następujących tabel statystycznych:

Tabela nr 1 /wykorzystano wszystkie /213/ nadesłane ankiety/

- ankiety od absolwentów ze szczebla pułku	- 84 egz.
- " " " " dywizji	- 44 "
- " " " " okręgu	- 55 "
- " " " " pracujących w akademiach i szkołach oficerskich	- 30 "
<u>razem</u>	<u>-213 egz.</u>

Tabela nr 2 /nie wykorzystano ankiet ze szkół ofic. i akademii/

ankiety od absolwentów specjalności ogólnowojskowej	- 78 egz.
" " " " artyleryjskiej	- 32 "
" " " " przeciwlotniczej	- 20 "
" " " " LO	- 31 "
" " " " WOPK	- 22 "
<u>razem</u>	<u>- 183 egz.</u>

Tabela nr 3 /nie wykorzystano ankiet z WLO i WOPK/

ankiety od absolwentów promowanych w 1964 r.	- 40 egz.
" " " " w 1965 r.	- 33 "
" " " " w 1966 r.	- 44 "
" " " " w 1967 r.	- 43 "
<u>razem</u>	<u>- 160 egz.</u>

Zestawienie statystyczne opracował : ppłk mgr Stefan Wasilewski /przy wykorzystaniu materiałów opracowanych przez ppłk. Antoniego Rataja/.

Pytanie I. Czy w toku wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych napotykaliscie na trudności w:

1/ działalności taktyczno-operacyjnej w zakresie:	Ogół badanych /213 absolw./						Szczegół dowodzenia, przyczyny trudności											w procentach %/														
	tak		nie		brak odpow.		pułk /84 absolw./				dywizja /44 absolw./				okręg /55 absolw./				akademie /30 absolw./				wszystkie szczegóły dowodzenia /213 absolw./									
	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.	Niewystar. zasób wiadom.	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności.	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadom.	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności.	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadom.	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności.	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadom.	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności.	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadom.	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności.	Inne przyczyny	Razem	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
a/ rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji - taktycznych	4,2	9	91,6	195	4,2	9	-	3,6	1,2	-	4,8	2,3	2,3	-	2,3	6,9	-	-	-	1,8	1,8	-	3,3	-	-	3,3	0,5	2,3	0,5	0,9	4,2	
- operacyjnych	10,3	22	59,7	127	30,0	64	-	2,4	-	2,4	4,8	4,5	2,3	-	2,3	9,1	7,3	3,6	3,6	3,6	18,1	6,6	3,3	-	3,3	13,2	3,8	2,8	0,9	2,8	10,3	
b/ meldowania decyzji i stawiania zadań	3,3	7	91,6	195	5,1	11	1,2	-	-	-	1,2	-	4,5	2,3	-	6,8	-	1,8	-	-	1,8	-	3,3	-	3,3	6,6	0,5	1,8	0,5	0,5	3,3	
c/ organizowania działań bojowych podczas ćwiczeń	9,3	20	80,4	171	10,3	22	3,6	3,6	1,2	-	8,4	2,3	4,5	4,5	2,3	13,6	-	3,6	-	1,8	5,4	3,3	3,3	6,6	-	13,2	2,3	3,7	2,4	0,9	9,3	
d/ wykorzystywania rodzajów wojsk i służb	9,8	21	78,1	168	11,2	24	2,4	1,2	5,8	1,2	10,6	2,3	2,3	2,3	-	6,9	3,6	-	1,8	1,8	7,2	6,6	-	6,6	3,3	16,5	3,3	0,9	4,2	1,4	9,8	
e/ dowodzenia wojskami podczas ćwiczeń	11,2	24	78,1	166	10,7	23	1,2	3,6	3,6	1,2	9,6	2,3	4,5	4,5	2,3	13,6	3,6	3,6	1,8	1,8	10,8	3,3	-	10,0	-	13,3	2,3	3,3	4,2	1,4	11,2	
f/ pracy part.polit. w działaniach bojowych podczas ćwiczeń	10,3	22	69,1	147	20,6	44	4,8	3,6	-	-	8,4	6,8	-	2,3	-	9,1	-	-	5,4	1,8	7,2	13,2	3,3	6,6	-	23,1	5,1	1,9	2,8	0,5	10,3	
g/ organizacji i prowadzenia mobilizacji	39,1	85	36,9	77	24,0	51	22,6	13,0	4,8	3,6	44,0	18,2	18,2	2,3	-	38,7	16,3	7,2	5,4	3,6	32,5	30,0	6,6	-	6,6	43,2	21,1	11,7	3,7	3,3	39,1	
h/ opracowania dokumentacji bojowej	18,2	39	74,8	159	7,0	15	4,8	9,5	2,4	1,2	17,9	9,1	6,8	2,3	2,3	20,5	5,4	9,0	3,6	-	18,0	3,3	6,6	3,3	3,3	16,5	5,6	8,4	2,8	1,4	18,2	
i/ wykorzystania współczesnego sprzętu i uzbrojenia	21,6	46	64,3	137	14,1	30	8,4	3,6	4,8	-	16,8	6,8	9,1	4,5	6,8	27,2	3,6	9,0	7,3	1,8	21,7	13,2	-	13,2	-	26,4	7,4	5,6	6,5	1,9	21,6	
O g ó l n i e	13,8	295	72,5	1542	13,7	293	4,8	4,4	2,3	0,9	12,4	5,4	5,4	2,5	1,8	15,1	4,0	3,8	2,9	1,8	12,5	8,0	3,0	4,6	2,0	17,6	5,2	4,2	2,8	1,5	13,8	
2/ działalności wych.-szkol. w zakresie																																
a/ kierowania procesem wychowaw.	8,0	17	79,8	170	12,2	26	2,4	3,6	1,2	-	7,2	4,5	2,3	-	2,3	9,1	1,8	1,8	1,8	-	5,4	10,0	3,3	-	-	13,3	3,8	2,8	0,9	0,5	8,0	
b/ planowania organizacji i kierowania procesem szkolenia bojowego	22,0	47	59,0	125	19,0	41	10,7	9,6	4,8	2,4	27,5	4,5	9,1	-	2,3	15,9	9,0	5,4	-	3,6	18,0	10,0	6,6	-	6,6	23,2	8,8	8,0	1,9	3,3	22,0	
c/ organizowania i prowadzenia ćwiczeń bojowych z wojskami	9,8	21	77,5	165	12,7	27	-	3,6	4,8	-	8,4	-	-	-	2,3	2,3	5,4	3,6	1,8	3,6	14,4	-	-	10,0	6,6	16,6	1,4	2,3	3,7	2,4	9,8	
d/ przeprowadzania alarmów bojowych i ćwiczebnych	13,2	28	66,2	141	20,6	44	3,6	1,2	1,2	2,4	8,4	4,5	2,3	4,5	2,3	13,6	3,6	1,8	3,6	5,4	14,4	6,6	3,3	6,6	6,6	23,1	4,2	1,9	3,3	3,8	13,2	
e/ rozwiązywania problemów - kadrowych	20,0	43	47,5	101	32,5	69	8,4	5,8	3,6	4,8	22,6	4,5	4,5	4,5	4,5	18,0	7,2	1,8	3,6	1,8	14,4	6,6	6,6	3,3	10,0	26,5	7,0	4,6	3,8	4,6	20,0	
- kwatermistrzowskich	17,4	37	56,3	98	31,1	77	10,7	7,2	5,8	1,2	24,8	6,8	4,5	2,3	-	13,6	1,8	-	3,6	1,8	7,2	10,0	3,3	-	6,6	19,9	7,5	4,2	3,8	1,9	17,4	
O g ó l n i e	15,0	194	62,0	800	23,0	284	5,8	5,1	3,5	1,8	16,2	4,5	3,7	1,9	2,2	12,3	4,3	2,3	2,3	2,8	12,3	7,0	3,7	3,3	6,0	20,0	5,4	3,9	2,8	2,7	14,8	

Pytanie II. W jakim stopniu podwyższyliście swoje kwalifikacje specjalistyczne dzięki ukończeniu ASG ?

	szczebel dowodzenia			ogół badanych /213 absolw./	
	pułk / % z 84 /	dywizja / % z 44 /	okręg / % z 55 /	akademie / % z 30 /	% ilość wypowie- dzi
dużym	65,0	61,4	60,0	67,0	62,8 134
średnim	29,0	36,3	34,6	10,0	29,2 62
małym	3,5	2,3	-	7,0	2,8 6
brak wypowiedzi	3,5	-	5,4	16,0	5,2 11

Pytanie III. W jakim stopniu wykorzystujecie wiedzę nabytą w ASG ?

	szczebel dowodzenia			ogół badanych /213 absolw./	
	pułk / % z 84 /	dywizja, okręg / % z 99 /	akademie / % z 30 /	% ilość wypowie- dzi	% ilość wypowie- dzi
dużym	41,0	25,0	20,3	31,0	31,0 194
średnim	34,4	21,4	16,5	25,0	25,0 164
małym	16,0	10,0	18,7	14,0	14,0 90
brak wypowiedzi	8,6	43,6	44,5	30,0	30,0 191

Pytanie IV. Czy z punktu widzenia obecnej waszej pracy w jednostce zakres nauczania w ASG był w odniesieniu do :

	ogół badanych /213 absolw./								poszczególne szczeble dowodzenia, zakres nauczania												akademie /30 absolw./							
	wystarczający		niewystarczający		przeładowany		brak odpowiedzi		pułk /84 absolw./				dywizja /44 absolw./				okręg /55 absolw./				wystarozający		niewystarozający		przeładowany		brak odpowiedzi	
	%	ilość wy-powiedzi	%	ilość wy-powiedzi	%	ilość wy-powiedzi	%	ilość wy-powiedzi	wystar-ozający	niewstar-ozający	przełado-wany	brak od-powiedzi	wystar-ozający	niewystar-ozający	przele-dowany	brak od-powiedzi	wystar-ozający	niewystar-ozający	przele-dowany	brak od-powiedzi	wystarozaj-ący	niewystar-ozający	przełado-wany	brak od-powiedzi	wystarozaj-ący	niewystar-ozający	przełado-wany	brak od-powiedzi
a/ taktyki ogólnej	78,5	167	10,3	22	7,0	15	4,2	9	83,4	8,3	8,3	-	81,8	18,2	-	-	74,5	7,3	9,1	9,1	66,7	10,0	10,0	13,3	66,7	10,0	10,0	13,3
b/ sztuki operacyjnej	64,9	138	15,3	33	8,5	18	11,3	24	71,4	9,5	15,5	3,6	66,0	20,4	4,5	9,1	58,3	14,5	5,4	21,8	56,7	26,6	-	16,7	56,7	26,6	-	16,7
c/ służby sztabów	42,7	91	50,3	107	1,4	3	5,6	12	40,5	57,1	2,4	-	47,7	50,0	2,3	-	51,0	34,5	-	14,5	26,6	60,0	-	13,3	26,6	60,0	-	13,3
d/ taktyki armii obcych	62,9	134	31,5	67	1,4	3	4,2	9	65,5	30,9	1,2	2,4	66,0	34,0	-	-	69,2	21,8	3,6	5,4	40,0	46,7	-	13,3	40,0	46,7	-	13,3
e/ taktyki wojsk rakiet.i art.	62,9	124	13,6	29	6,1	13	17,4	37	60,7	17,8	3,6	17,9	66,0	6,8	13,6	13,6	67,3	10,9	3,6	18,2	56,6	16,7	6,7	20,0	56,6	16,7	6,7	20,0
f/ taktyki OPL	73,2	146	16,0	34	5,6	12	5,2	11	76,2	16,6	3,6	3,6	77,2	9,1	11,4	2,3	71,0	18,2	5,4	5,4	63,3	20,0	3,3	13,3	63,3	20,0	3,3	13,3
g/ taktyki wojsk inżynieryj.	71,9	153	13,1	28	4,2	9	10,8	23	66,8	10,7	5,9	16,6	77,2	18,2	4,5	-	76,4	10,9	3,6	9,1	63,3	16,7	-	20,0	63,3	16,7	-	20,0
h/ taktyki tyłów	56,8	121	8,5	18	4,2	9	30,5	65	46,6	9,5	13,0	30,9	68,3	4,5	4,5	22,7	56,4	9,1	1,8	32,7	53,3	10,0	-	36,7	53,3	10,0	-	36,7
i/ taktyki OPK	58,7	115	21,1	45	2,8	6	17,4	37	58,5	16,6	5,9	19,0	61,3	25,0	2,3	11,4	40,0	23,6	-	36,4	50,0	30,0	-	20,0	50,0	30,0	-	20,0
j/ taktyki OTK	42,7	91	39,0	83	2,8	6	15,5	33	40,6	36,8	2,4	20,2	54,6	40,9	4,5	-	40,0	43,7	1,8	14,5	36,7	33,4	3,3	23,3	36,7	33,4	3,3	23,3
k/ taktyki opbmar	74,6	159	16,0	34	4,2	9	5,2	11	78,6	20,2	1,2	-	75,1	20,4	4,5	-	70,9	7,3	10,9	10,9	70,0	13,3	-	16,7	70,0	13,3	-	16,7
l/ historii sztuki wojennej	68,6	146	12,2	26	12,7	27	6,5	14	11,6	10,7	13,0	4,7	72,7	9,1	18,2	-	70,9	7,3	12,7	9,1	50,0	30,0	3,3	16,7	50,0	30,0	3,3	16,7
m/ geografii wojennej	65,8	140	25,3	54	3,3	7	5,6	12	66,4	27,6	3,6	2,4	63,7	34,0	2,3	-	67,3	16,4	3,6	12,7	56,6	23,4	3,3	16,7	56,6	23,4	3,3	16,7
n/ ekonomiki wojennej	70,4	150	20,2	43	3,3	7	6,1	13	74,0	16,6	4,7	4,7	75,0	22,7	2,3	-	65,6	23,5	3,6	7,3	63,3	20,0	-	16,7	63,3	20,0	-	16,7
o/ dydaktyki i metodyki szkol. takt.	60,0	127	29,2	63	2,8	6	8,0	17	59,5	33,3	3,6	3,6	63,8	27,2	4,5	4,5	61,9	21,8	1,8	14,5	50,0	36,7	-	13,3	50,0	36,7	-	13,3
p/ filozofii	74,8	159	8,9	19	10,3	22	6,1	13	81,0	5,9	10,7	2,4	72,7	15,9	11,4	-	67,3	9,1	10,9	12,7	73,3	6,7	6,7	13,3	73,3	6,7	6,7	13,3
r/ doktryn wojennych	51,5	110	40,5	86	1,9	4	6,1	13	56,0	39,2	1,2	3,6	56,9	43,1	-	-	52,8	40,0	5,4	1,8	30,0	40,0	-	30,0	30,0	40,0	-	30,0
s/ prawa międzynarodowego	50,0	106	38,0	81	1,9	4	10,1	22	47,9	48,5	3,6	-	61,5	34,0	-	4,5	49,1	21,8	1,8	27,3	40,0	43,3	-	16,7	40,0	43,3	-	16,7
t/ pracy part.plit.w dział.boj.	69,5	148	17,4	37	1,4	3	11,7	25	70,4	16,6	-	13,0	79,6	15,9	4,5	-	72,7	16,4	1,8	9,1	46,7	23,3	-	30,0	46,7	23,3	-	30,0
u/ psychologii wojskowej	70,9	151	21,1	45	1,9	4	6,1	13	77,5	16,6	4,4	1,2	72,7	27,3	-	-	72,7	12,7	-	14,5	46,7	40,0	-	13,3	46,7	40,0	-	13,3
w/ pedagogiki wojskowej	64,5	137	29,0	62	0,9	2	5,6	12	75,0	23,8	1,2	-	72,7	25,0	2,3	-	70,9	16,4	-	12,7	43,3	40,0	-	16,7	43,3	40,0	-	16,7
o g ó l n i e	63,6	2813	22,7	1016	4,2	189	9,5	428	65,0	22,6	5,2	7,2	68,3	23,5	4,3	3,9	63,5	18,7	4,2	13,6	51,8	26,9	3,3	18,0	51,8	26,9	3,3	18,0

Pytanie V. W jakim stopniu studia w ASG wpływają na kształtowanie następujących cech osobowości :

	szczebel dowodzenia, stopień wpływu																wszystkie szczeble dowodzenia /213 absolw./							
	pułk /84 absolw./				dywizja /44 absolw./				okręg /55 absolw./				akademie /30 absolw./				duży		średni		mały		brak odpow.	
	duży	średni	mały	brak odpow.	duży	średni	mały	brak odpow.	duży	średni	mały	brak odpow.	duży	średni	mały	brak odpow.	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.
a/ postawa ideowo-moralna	30,9	47,6	10,7	10,7	27,3	54,6	13,6	4,5	23,5	45,9	23,5	7,6	16,7	53,0	10,0	20,0	2,7	55	52,0	111	12,7	27	7,6	16
b/ umiejętności wychowawczego oddziaływania	10,7	46,5	29,5	13,0	15,9	43,2	13,6	27,3	9,1	49,1	32,7	9,1	6,6	40,0	36,7	16,7	11,3	24	45,0	96	32,0	68	11,7	25
c/ inicjatywa i samodzielność w myśleniu i działaniu	47,6	47,6	4,7	4,7	36,4	54,6	4,5	4,5	32,7	43,7	17,2	5,4	43,3	43,3	10,0	3,3	39,0	83	52,5	112	7,6	16	0,9	2
d/ umiejętność myślenia kategoriami takt.-oper.	46,5	47,6	4,7	1,2	50,0	40,9	4,5	4,5	40,0	49,1	9,1	1,8	40,0	50,1	6,6	3,3	45,5	97	49,8	106	4,2	9	0,5	1
e/ precyzyjne formułowanie myśli	20,2	66,8	8,3	4,7	20,4	68,1	4,5	9,0	34,5	23,3	38,4	3,6	36,7	53,3	10,0	-	27,7	59	61,5	131	8,0	17	2,8	6
f/ umiejętności działania w zespole /sztab, jednost./	33,4	46,5	28,8	1,2	41,5	45,0	9,0	4,5	32,7	49,1	9,1	9,1	26,7	46,7	23,3	3,3	36,1	77	47,0	101	14,5	30	2,4	5
g/ pryncypialność i zdecydowanie w realiz. decyzji	19,0	47,6	20,4	13,0	20,4	47,7	22,9	9,0	17,2	49,1	17,2	16,5	13,3	44,3	20,0	23,3	18,7	40	49,5	105	18,2	39	13,6	29
h/ umiejętności organizacyjne i kierownicze	13,0	46,6	35,7	4,7	18,2	41,5	26,7	13,6	9,1	41,8	40,0	9,1	6,6	36,7	46,7	10,0	12,7	27	42,7	91	37,0	79	7,6	16
i/ umiejętności podejmowania trafnych decyzji	20,2	65,5	13,0	1,2	18,2	66,0	13,6	2,2	23,5	52,8	9,1	14,6	26,7	56,7	10,0	6,6	22,9	57	62,5	125	11,3	24	3,3	7
j/ umiejętności działania na innych stanowiskach	10,7	59,5	25,1	4,7	9,0	72,7	16,1	2,2	17,2	56,3	18,2	7,3	20,0	50,0	16,7	13,3	13,6	29	61,0	130	20,2	43	5,2	11
k/ umiejętności w zakresie pracy naukowo-badawczej	1,2	20,4	47,9	30,5	2,2	20,4	50,1	27,3	7,3	19,3	52,8	23,6	10,0	13,3	63,4	13,3	3,3	7	19,7	42	52,5	112	24,5	52

Pytanie VI. Czy w okresie pobytu w jednostce podnosicie swoje kwalifikacje przez

	wszystkie szczeble dowodzenia /213 absolw./						pułk			dywizja			okręg			akademia		
	tak		nie		brak odpowiedzi		tak	nie	brak od- powiedzi	tak	nie	brak od- powiedzi	tak	nie	brak od- powiedzi	tak	nie	brak od- powiedzi
	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.	%	ilość wypow.												
a/ studiowanie literatury fachowej	90,2	192	6,1	13	3,7	8	84,5	9,5	6,0	95,4	2,3	2,3	91,3	6,9	1,8	93,4	3,3	3,3
b/ opracowanie i wygłaszanie referatów	65,3	139	31,0	66	3,7	8	58,3	36,9	4,8	77,3	20,4	2,3	67,3	30,9	1,8	63,4	30,0	6,3
c/ udział w działalności KWW	39,9	85	55,4	118	4,7	10	45,2	52,4	2,4	56,8	40,9	2,3	21,8	70,9	7,3	33,3	56,8	9,9
d/ pisanie artykułów do prasy wojskowej	23,5	51	72,8	144	4,7	8	8,3	89,3	2,4	11,4	86,3	2,3	43,6	49,1	7,3	50,0	46,7	3,3
e/ dalsze studia	4,7	10	87,3	186	8,0	17	-	92,9	7,1	4,5	91,0	4,5	6,9	84,0	9,1	16,7	70,0	13,3
f/ doktoryzację	2,8	6	89,2	190	8,0	17	-	92,9	7,1	-	95,5	4,5	1,8	87,3	10,9	16,7	73,4	9,9

TABELA II. Zestawienie według specjalności

PYTANIE I. Czy w toku wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych napotykaliście na trudności w

1. działalności taktyczno-operacyjnej w zakresie	s p e c j a l n o ś c i														
	ogólnowojskowa /% z 78/			artyleryjska /% z 32/			O P L /% z 20/			L O /% z 31/			W O P K /% z 22/		
	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.
a/ rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji															
- taktycznych	3,9	98,2	3,9	6,2	93,8	-	5,0	95,0	-	-	96,8	3,2	9,0	82,0	9,0
- operacyjnych	15,6	58,4	26,0	9,4	59,6	31,0	5,0	65,0	30,0	3,2	48,4	48,4	4,5	82,0	13,5
b/ meldowania decyzji i stawiania zadań	5,2	92,2	2,6	-	100,0	-	-	100,0	-	-	87,2	12,8	4,5	91,0	4,5
c/ organizowania działań boj. podczas ćwiczeń	10,4	75,3	14,3	6,2	93,8	-	15,0	85,0	-	6,4	77,6	16,0	4,5	86,5	9,0
d/ wykorzystania rodzajów wojsk i służb	11,7	76,6	11,7	9,4	90,6	-	10,0	75,0	15,0	3,2	90,4	6,4	4,5	77,5	18,0
e/ dowodzenia wojskami podczas ćwiczeń	13,0	76,6	10,4	3,1	96,9	-	25,0	75,0	-	9,7	87,1	3,2	4,5	82,0	13,5
f/ pracy partyjno-polit. w działaniach boj. podczas ćwiczeń	9,1	68,8	22,1	6,2	84,4	9,4	10,0	80,0	10,0	6,4	71,6	22,0	9,0	77,5	13,5
g/ organizacji i prowadzenia mobilizacji	49,3	29,9	20,8	34,6	40,4	25,0	30,0	55,0	15,0	32,0	63,6	6,4	27,2	45,6	27,2
h/ opracowania dokumentacji bojowej	27,3	70,1	2,6	21,9	78,1	-	10,0	90,0	-	3,2	87,1	9,7	13,5	77,5	9,0
i/ wykorzystania współczesnego sprzętu i uzbrojenia	20,8	63,6	15,6	15,7	78,1	6,2	35,0	65,0	-	9,4	81,2	9,4	31,8	45,6	22,6
o g ó l n i e	16,9	70,1	13,0	11,2	81,7	7,1	14,5	78,5	7,0	7,4	78,8	13,8	11,4	74,6	14,0
2. działalności wychow.-szkoleniowej i administr. w zakresie:															
a/ kierowania procesem wychowania	9,1	74,0	16,9	3,1	87,5	9,4	10,0	80,0	10,0	6,4	84,2	9,4	4,5	95,4	-
b/ planowania, organizacji i kierowania procesem szkolenia boj.	23,4	59,7	16,9	21,9	68,7	9,4	20,0	60,0	20,0	22,6	54,8	22,6	18,0	73,0	9,0
c/ organizowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych z wojskami	15,6	70,1	14,3	3,1	84,4	12,5	10,0	80,0	10,0	3,2	90,4	6,4	-	95,5	4,5
d/ przeprowadzania alarmów bojowych i ćwiczebnych	15,6	67,5	16,9	3,1	78,1	18,8	20,0	60,0	20,0	3,2	74,2	22,6	9,0	82,0	9,0
e/ rozwiązywania problemów: - kadrowych	20,8	41,2	38,0	25,0	46,9	28,1	25,0	75,0	-	9,7	58,3	32,0	13,5	82,0	4,5
- kwatermistrzow.	13,0	57,1	29,9	25,0	43,8	31,2	20,0	55,0	25,0	19,3	32,0	48,7	18,0	50,2	31,8
o g ó l n i e	16,9	63,2	19,9	13,7	68,0	18,3	17,5	68,3	14,2	10,7	65,5	23,8	10,5	79,5	10,0

Pytanie II. W jakim stopniu podwyższyliście swoje kwalifikacje specjalistyczne dzięki ukończeniu studiów w ASG ?

	s p e c j a l n o ś ć				
	ogólnowojsk. /78 absolw./	artyleryjaska /32 absolw./	OPL absolw./ /20 absolw./	LO absolw./ /31 absolw./	WOPK absolw./ /22 absolw./
dużym	66,2	69,0	55,0	55,2	55,0
średnim	27,3	21,7	45,0	38,4	45,0
małym	1,3	6,2	-	3,2	-
brak odpowiedzi	5,2	3,1	-	3,2	-

Pytanie III. W jakim stopniu wykorzystujecie wiedzę nabytą w ASG ?

	s p e c j a l n o ś ć				
	ogólnowojsk.	artyleryjaska	OPL	LO	WOPK
dużym	23,8	47,3	20,0	48,7	20,0
średnim	22,9	31,0	30,0	27,7	33,5
małym	12,1	9,0	25,0	14,0	12,0
brak odpowiedzi	41,2	12,4	25,0	9,6	25,5

Pytanie IV. Czy z punktu widzenia obecnej waszej pracy w jednostce zakres nauczania w ASG był w odniesieniu do :

	specjalność wojskowa, zakres nauczania w ASG																			
	ogólnowojskowa /78 absolw./				artyleryjska /32 absolw./				OPL /20 absolw./				LO /31 absolw./				WOPK /22 absolw./			
	wystarcza- jący	niewystar- czający	przełado- wany	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przełado- wany	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przełado- wany	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przełado- wany	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przełado- wany	brak odpowiedzi
a/ taktyki ogólnej	92,3	2,6	5,1	-	81,3	12,5	6,2	-	85,0	-	15,0	-	87,2	6,4	3,2	3,2	31,8	54,6	9,1	4,5
b/ sztuki operacyjnej	73,1	19,2	6,4	1,3	75,1	6,2	15,6	3,1	75,0	-	25,0	-	80,7	12,9	3,2	3,2	-	-	-	-
c/ służby sztabów	52,7	53,5	-	3,8	46,9	43,7	9,4	-	50,0	45,0	-	5,0	54,2	38,4	3,2	3,2	22,8	68,2	4,5	4,5
d/ taktyki armii obcych	71,9	23,0	3,8	1,3	78,2	15,6	6,2	-	60,0	40,0	-	-	51,2	42,6	-	3,2	59,1	40,9	-	-
e/ taktyki wojsk rakiet. i art.	85,9	5,1	7,7	1,3	78,2	15,6	6,2	-	65,0	15,0	10,0	10,0	48,7	38,4	3,2	9,7	-	-	-	-
f/ taktyki OPL	78,2	14,1	6,4	1,3	68,7	12,5	9,4	9,4	70,0	20,0	10,0	-	68,0	22,4	3,2	6,4	86,5	4,5	4,5	4,5
g/ taktyki wojsk inżynieryj.	79,5	14,1	5,1	1,3	87,6	3,1	6,2	3,1	65,0	20,0	5,0	10,0	64,6	16,1	3,2	16,5	59,1	13,6	4,5	22,8
h/ taktyki tyków	82,1	11,5	5,1	1,3	75,0	12,5	9,4	3,1	75,0	10,0	10,0	5,0	-	-	-	-	-	-	-	-
i/ taktyki OPK	57,8	25,6	1,3	15,3	72,0	18,7	3,1	6,2	70,0	15,0	5,0	10,0	58,2	22,4	9,7	9,7	-	-	-	-
j/ taktyki OTK	50,1	43,5	1,3	5,1	43,8	25,0	12,5	18,7	55,0	30,0	-	15,0	29,5	57,6	3,2	9,7	68,2	31,8	-	-
k/ taktyki opbmar	78,3	11,5	10,2	-	65,7	31,2	3,1	-	80,0	15,0	5,0	-	77,5	12,9	6,4	3,2	81,8	18,2	-	-
l/ historii sztuki wojennej	75,8	8,9	11,5	3,8	75,1	3,1	18,7	3,1	40,0	20,0	35,0	5,0	77,5	6,4	12,9	3,2	72,8	13,6	13,6	-
m/ geografii wojennej	73,1	25,6	-	1,3	75,1	15,6	6,2	3,1	60,0	40,0	-	-	68,0	25,6	6,4	-	59,1	27,3	9,1	4,5
n/ ekonomiki wojennej	69,2	28,2	1,3	1,3	81,3	3,1	9,4	6,2	60,0	35,0	5,0	-	90,4	6,4	3,2	-	68,2	22,7	9,1	-
o/ dydaktyki wojsk. i met. szkol.takt.	64,1	32,0	1,3	2,6	56,3	12,5	-	31,2	45,0	35,0	20,0	-	61,6	35,2	-	3,2	72,8	22,7	4,5	-
p/ filozofii	66,8	10,2	12,8	10,2	78,2	3,1	18,7	-	85,0	15,0	-	-	80,6	9,7	9,7	-	72,8	9,1	18,1	-
r/ doktryn wojennych	52,6	46,1	-	1,3	65,7	25,0	6,2	3,1	35,0	60,0	-	5,0	54,7	35,7	6,4	3,2	68,2	31,8	-	-
s/ prawa międzynarodowego	43,4	54,0	-	2,6	68,8	28,1	3,1	-	40,0	45,0	15,0	-	58,4	35,2	3,2	3,2	59,1	40,9	-	-
t/ pracy part.polit. w dział. boj.	71,9	19,2	-	8,9	75,0	12,5	-	12,5	70,0	15,0	10,0	5,0	67,9	19,2	3,2	9,7	86,4	9,1	-	4,5
u/ psychologii wojskowej	71,9	21,7	-	6,4	81,3	12,5	6,2	-	80,0	15,0	-	5,0	74,4	19,2	-	6,4	72,8	13,6	9,1	4,5
w/ pedagogiki wojskowej	64,1	28,2	-	7,7	84,4	9,4	6,2	-	65,0	30,0	-	5,0	64,8	28,8	3,2	3,2	72,8	22,7	-	4,5
o g ó l n i e	69,3	23,2	3,8	3,7	72,1	15,3	7,7	4,9	66,3	22,2	8,0	3,5	67,3	23,4	4,5	5,0	65,3	25,2	6,2	3,3

Pytanie V. W jakim stopniu studia w ASG wpływają na kształtowanie następujących cech osobowości:

	specjalność wojskowa, stopień wpływu															
	ogólnowojskowa /78 absolw./				artyleria i OPL /52 absolw./				LO i WOPK /53 absolw./				akademie i szkoły ofic. /30 absolw./			
	duży	średni	mały	brak odpowie- dzi	duży	średni	mały	brak odpo- wiedzi	duży	średni	mały	brak odpowie- dzi	duży	średni	mały	brak odpo- wiedzi
a/ postawa ideowo-moralna	28,2	52,6	11,5	7,7	40,4	46,1	13,5	-	20,7	56,8	15,0	7,5	16,7	53,0	10,0	20,0
b/ umiejętności wychowawczego oddziaływania	14,1	30,8	41,0	14,1	19,2	57,7	21,2	1,9	1,9	56,8	26,3	15,0	6,6	40,0	36,7	16,7
c/ inicjatywa i samodzielność w myśleniu i działaniu	34,6	60,3	5,1	-	44,2	44,2	11,6	-	37,6	54,8	5,7	1,9	43,3	43,3	10,0	3,3
d/ umiejętność myślenia kategoriami takt.-oper.	47,4	51,3	1,3	-	44,2	48,1	7,7	-	47,2	49,0	3,8	-	40,0	50,1	6,6	3,3
e/ precyzyjne formułowanie myśli	32,0	60,3	6,4	1,3	25,0	55,7	13,5	5,8	18,8	73,6	3,8	3,8	36,7	53,3	10,0	-
f/ umiejętność działania w zespole	38,4	46,2	14,1	1,3	36,6	46,1	13,5	3,8	37,6	51,1	9,4	1,9	26,7	46,7	23,3	3,3
g/ pryncypiálność i zdecydowanie w realizacji decyzji	24,4	50,0	15,4	10,2	19,2	46,1	17,3	17,3	13,2	54,8	22,6	9,4	13,3	43,4	20,0	23,3
h/ umiejętności organizacyjne i kierownicze	17,9	39,0	37,0	5,1	11,6	51,9	30,7	5,8	9,4	41,6	37,6	11,3	6,6	36,7	46,7	10,0
i/ umiejętności podejmowania trafnych decyzji	28,2	64,1	6,4	1,3	32,7	51,9	13,5	1,9	18,8	58,5	17,0	5,7	26,7	56,7	10,0	6,6
j/ umiejętność działania na innych stanowiskach	14,1	57,3	26,0	2,6	7,7	61,5	27,0	3,8	15,0	71,8	7,5	5,7	20,0	50,0	16,7	13,3
k/ umiejętności w zakresie pracy naukowo-badawczej	2,6	20,5	56,4	20,5	-	13,5	57,7	28,8	3,8	28,3	35,9	32,0	10,0	13,3	63,4	13,3

Pytanie VI. Czy w okresie pobytu w jednostce podnosicie swoje kwalifikacje przez

	specjalność wojskowa														
	ogólnowojskowa /78 absolw./			artyleryjska /32 absolw./			OPL /20 absolw./			LO /31 absolw./			WOPK /22 absolw./		
	tak	nie	brak odpo- wiedzi	tak	nie	brak odpo- wiedzi	tak	nie	brak odpo- wiedzi	tak	nie	brak odpo- wiedzi	tak	nie	brak odpo- wiedzi
a/ studiowanie literatury fachowej	90,0	10,0	-	96,9	3,1	-	80,0	5,0	15,0	96,8	3,2	-	95,5	4,5	-
b/ opracowanie i wygłaszanie referatów	84,6	14,1	1,3	65,7	31,2	3,1	60,0	35,0	5,0	64,5	35,5	-	91,0	9,0	-
c/ udział w działalności KWW	46,1	53,9	-	46,9	46,9	6,2	35,0	65,0	-	32,2	67,8	-	45,4	54,6	-
d/ pisanie artykułów do prasy wojskowej	20,5	79,5	-	15,6	18,7	3,1	10,0	85,0	5,0	25,7	74,3	-	22,5	73,0	4,5
e/ dalsze studia	2,6	82,3	5,1	-	87,5	12,5	-	95,0	5,0	-	96,8	3,2	9,0	91,0	-
f/ doktoryzację	-	94,9	5,1	-	87,5	12,5	-	95,0	5,0	3,2	93,6	3,2	-	100,0	-

TABELA III. zestawienie według lat studiów

Pytanie I. Czy w toku wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych napotykaliscie na trudności w:

1/ działalności taktyczno-operacyjnej w zakresie	przyczyny trudności, lata ukończenia studiów w ASG																			
	1964 /40 absolw./					1965 /33 absolw./					1966 /44 absolw./					1967 /43 absolw./				
	Niewystar. zasób wiadomości	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadomości	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadomości	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności	Inne przyczyny	Razem	Niewystar. zasób wiadomości	Wiedza nie odpowiada praktyce	Niewystar. zasób umiejętności	Inne przyczyny	Razem
a/ rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji - taktycznych	-	5,0	-	2,5	7,5	3,0	-	-	-	3,0	-	4,6	-	2,3	6,9	-	-	-	-	-
- operacyjnych	5,0	2,5	-	2,5	10,0	9,0	3,0	3,0	12,0	27,0	2,3	4,6	-	-	6,9	4,6	-	2,3	2,3	9,2
b/ meldowania decyzji i stawiania zadań	-	2,5	-	-	2,5	-	6,0	-	-	6,0	-	2,3	2,3	2,3	6,9	-	-	-	-	-
c/ organizowania działań bojowych podczas ćwiczeń	-	2,5	2,5	2,5	7,5	3,0	12,0	3,0	3,0	21,0	-	-	4,6	-	4,6	6,9	2,3	2,3	-	11,5
d/ wykorzystywania rodzajów wojsk i służb	-	2,5	2,5	-	5,0	12,0	-	9,0	6,0	27,0	6,9	-	4,6	2,3	13,8	-	-	4,6	-	4,6
e/ dowodzenia wojskami podczas ćwiczeń	-	-	-	5,0	5,0	9,0	6,0	3,0	3,0	21,0	2,3	4,6	4,6	4,6	16,1	2,3	-	6,9	-	9,2
f/ pracy part.polit.w działaniach bojowych podczas ćwiczeń	5,0	2,5	2,5	-	10,0	9,0	-	3,0	3,0	15,0	6,9	4,6	2,3	-	13,8	2,3	-	4,6	-	6,9
g/ organizacji i prowadzenia mobilizacji	25,0	15,0	5,0	2,5	47,5	21,0	6,0	3,0	6,0	36,0	22,7	13,8	4,6	4,6	50,7	23,2	16,2	2,3	-	41,7
h/ opracowania dokumentacji bojowej	5,0	7,5	2,5	-	15,0	-	12,0	-	-	12,0	4,6	4,6	2,3	2,3	13,8	18,5	16,2	4,6	4,6	43,9
i/ wykorzystania współczesnego sprzętu i uzbrojenia	7,5	10,0	5,0	7,5	30,0	9,0	9,0	3,0	-	21,0	13,8	-	6,9	-	20,7	6,9	4,6	6,9	-	18,4
O g ó l n i e	4,7	5,0	2,0	2,2	13,9	7,5	5,4	2,7	3,3	18,9	5,9	3,9	3,6	0,2	13,6	6,5	4,0	3,4	0,7	14,6
2/ działalności wych.szkol.w zakresie																				
a/ kierowania procesem wychowawczym	-	5,0	2,5	2,5	10,0	3,0	-	-	-	3,0	6,9	4,6	-	-	11,5	4,6	4,6	-	-	9,2
b/ planowania, organizacji i kierow.procesem szkolenia bojowego	7,5	10,0	-	2,5	20,0	3,0	3,0	-	3,0	9,0	9,0	11,5	2,3	6,9	29,7	16,2	6,9	2,3	2,3	27,7
c/ organizowania i prowadzenia ćwiczeń takt.z wojskami	5,0	5,0	5,0	2,5	17,5	-	-	3,0	3,0	6,0	-	4,6	4,6	4,6	13,8	2,3	2,3	4,6	2,3	11,5
d/ przeprowadzania alarmów bojowych i ćwiczebnych	5,0	2,5	5,0	2,5	15,0	-	3,0	-	12,0	15,0	6,9	2,3	4,6	4,6	18,4	9,2	-	2,3	2,3	13,8
e/ rozwiązywania problemów - kadrowych	7,5	7,5	5,0	-	20,0	3,0	3,0	-	3,0	9,0	9,0	2,3	6,9	9,0	27,2	11,5	9,2	2,3	9,2	32,2
- kwatermistrzowskich	7,5	5,0	5,0	2,5	20,0	3,0	-	3,0	-	6,0	4,6	4,6	2,3	4,6	16,1	11,5	9,2	2,3	2,3	25,3
O g ó l n i e	5,4	5,8	3,8	2,1	17,1	2,0	1,5	1,0	3,5	8,0	6,0	5,0	3,4	5,0	19,4	8,0	5,0	2,0	3,0	18,0

Pytanie II. W jakim stopniu podwyższyliście swoje kwalifikacje zawodowe dzięki ukończeniu studiów ?

	lata ukończenia studiów			
	1964 /40 absolw. /	1965 /33 absolw. /	1966 /44 absolw. /	1967 /43 absolw. /
dużym	65,0	60,6	73,0	63,0
średnim	20,0	36,4	20,0	20,0
małym	2,5	3,0	7,0	7,0
brak odpowiedzi	12,5	-	-	-

Pytanie III. W jakim stopniu wykorzystujecie wiedzę nabytą w ASG ?

	lata ukończenia studiów			
	1964	1965	1966	1967
dużym	29,2	32,0	24,3	23,0
średnim	20,7	20,0	23,0	22,0
małym	10,0	17,0	16,0	7,0
brak odpowiedzi	40,1	31,0	36,7	48,0

Pytanie IV. Czy z punktu widzenia waszej pracy w jednostce zakres nauczania w ASG był w odniesieniu do:

	rok ukończenia studiów, zakres nauczania w ASG															
	1964 /40 absolw./				1965 /33 absolw./				1966 /44 absolw./				1967 /43 absolw./			
	wystarcza- jący	niewystar- czający	przeładowa- ny	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przeładowa- ny	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przeładowa- ny	brak odpowiedzi	wystarcza- jący	niewystar- czający	przeładowa- ny	brak odpowiedzi
a/ taktyki ogólnej	80,0	10,0	-	10,0	93,9	-	6,1	-	84,1	13,6	2,3	-	46,6	25,5	18,6	9,3
b/ sztuki operacyjnej	70,0	7,0	2,5	20,0	66,7	21,2	12,1	-	72,7	25,0	2,3	-	39,6	34,8	16,3	9,3
c/ służby sztabów	65,0	20,0	2,5	12,5	75,9	18,1	3,0	3,0	36,3	63,7	-	-	20,9	51,1	-	28,0
d/ taktyki armii obcych	65,0	22,5	2,5	10,0	69,7	24,2	6,1	-	59,1	40,9	-	-	63,0	23,0	-	14,0
e/ taktyki wojsk rakiet. i artylerii	72,5	12,5	2,5	12,5	66,0	21,0	3,0	10,0	88,7	9,0	2,3	-	51,4	9,3	16,3	23,0
f/ taktyki OPL	72,5	12,5	5,0	10,5	63,8	18,1	3,0	15,1	90,9	6,8	2,3	-	42,1	23,0	14,0	20,9
g/ taktyki wojsk inżynieryjnych	70,0	12,5	-	17,5	71,9	15,1	3,0	10,0	88,7	9,0	2,3	-	60,4	14,0	11,6	14,0
h/ taktyki tyłów	70,0	10,0	5,0	15,0	84,8	6,1	6,1	3,0	84,1	15,9	-	-	62,8	9,3	9,3	18,6
i/ taktyki OPK	57,5	30,0	-	12,5	39,7	39,2	3,0	18,1	88,7	9,0	2,3	-	49,0	11,6	4,6	34,8
j/ taktyki OTK	32,5	40,0	-	27,5	32,4	51,5	6,1	10,0	61,4	34,0	2,3	2,3	55,8	14,0	-	30,2
k/ taktyki opbmar	60,0	15,0	7,5	17,5	66,8	15,1	15,1	3,0	90,9	6,8	-	2,3	67,5	18,6	2,3	11,6
l/ historii sztuki wojennej	52,5	-	30,0	17,5	54,8	6,1	18,1	21,0	77,4	13,6	9,0	-	67,5	18,6	2,3	11,6
m/ geografii wojennej	70,0	20,0	2,5	7,5	65,8	21,2	3,0	10,0	81,8	13,6	2,3	2,3	58,2	30,2	-	11,6
n/ ekonomiki wojennej	60,0	25,0	5,0	10,0	67,0	27,0	3,0	3,0	84,1	11,3	2,3	2,3	65,1	18,6	2,3	14,0
o/ dydaktyki i metodyki szkolenia tactycznego	52,5	32,5	2,5	12,5	51,9	27,0	3,0	18,1	72,7	20,4	2,3	4,6	58,2	30,2	-	11,6
p/ filozofii	50,0	20,0	15,0	15,0	68,9	3,0	18,1	10,0	90,8	2,3	4,6	2,3	72,1	2,3	11,6	14,0
r/ doktryn wojennych	37,5	40,0	-	22,5	30,6	45,4	3,0	21,0	68,2	29,5	-	2,3	46,5	46,5	2,3	4,6
s/ prawa międzynarodowego	42,5	45,0	-	12,5	48,5	45,4	-	6,1	74,7	23,0	-	2,3	39,6	46,5	2,3	11,6
t/ pracy part.polit.w działaniach bojowych	52,5	22,5	-	25,0	71,9	18,1	-	10,0	61,4	25,0	-	13,6	69,8	9,3	2,3	18,6
u/ psychologii wojskowej	55,0	32,5	2,5	10,0	75,8	18,1	-	6,1	79,6	18,1	2,3	-	74,4	14,0	-	11,6
w/ pedagogiki wojskowej	57,5	30,0	2,5	10,0	60,9	18,1	-	21,0	63,7	34,0	-	2,3	58,2	30,2	-	11,6
O g ó l n i e	59,3	21,9	4,2	14,6	63,2	21,8	5,4	9,6	76,3	20,2	1,8	1,7	55,7	22,9	5,5	15,9

Pytanie V. W jakim stopniu studia w ASG wpływają na kształtowanie następujących cech osobowości:

	lata ukończenia studiów, stopień wpływu							
	1964-66 /117 absolw./				1967 /43 absolw./			
	duży	średni	mały	brak odpowiedzi	duży	średni	mały	brak odpowiedzi
a/ postawa ideowo-moralna	27,3	51,3	18,0	3,4	37,2	51,2	7,0	
b/ umiejętności wychowawczego oddziaływania na podwładnych	10,3	46,9	30,8	12,0	18,6	41,8	32,6	7,0
c/ inicjatywa i samodzielność w myśleniu i działaniu	30,7	59,1	8,5	1,7	62,9	30,2	2,3	4,6
d/ umiejętności myślenia kategoriami taktyczno-operac.	38,5	55,5	4,3	1,7	58,2	34,9	2,3	4,6
e/ precyzyjne formułowanie myśli	29,1	59,8	10,3	0,8	34,9	55,8	7,0	2,3
f/ umiejętności działania w zespole /sztab, jednostka/	29,1	46,9	21,4	2,6	53,6	44,1	-	2,3
g/ pryncypialność i zdecydowanie w realizacji decyzji	15,3	51,2	18,2	15,3	27,9	37,2	13,9	21,0
h/ umiejętności podejmowania trafnych decyzji	14,6	39,3	39,3	6,8	11,6	51,2	27,9	9,3
i/ umiejętności organizacyjne i kierownicze	24,0	53,8	20,5	1,7	41,8	44,3	9,3	4,6
j/ umiejętności działania na innych stanowiskach	9,5	57,2	27,3	6,0	23,2	58,2	16,3	2,3
k/ umiejętności w zakresie pracy naukowo-badawczej	4,3	18,0	52,1	25,6	-	13,9	76,8	9,3

Pytanie VI. Czy w okresie pobytu w jednostce podnosicie swoje kwalifikacje przez:

	1964 /40 absolw./			1965 /33 absolw./			1966 /44 absolw./			1967 /43 absolw./		
	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.	tak	nie	brak odpow.
a/ Studiowanie literatury fachowej	95,0	2,5	2,5	94,0	3,0	3,0	95,4	2,3	2,3	93,1	2,3	4,6
b/ opracowanie i wygłaszanie referatów	75,0	20,0	5,0	70,0	30,0	-	70,5	27,2	2,3	53,6	39,4	7,0
c/ udział w działalności KWW	37,5	47,5	15,0	37,0	60,0	3,0	38,6	61,4	-	51,2	48,8	-
d/ pisanie artykułów do prasy wojskowej	12,5	67,5	10,0	24,0	73,0	3,0	25,0	70,4	4,6	18,6	69,8	11,6
e/ dalsze studia	2,5	90,0	7,5	3,0	94,0	3,0	2,3	90,8	6,9	2,3	88,4	9,4
f/ doktoryzacja	2,5	92,5	5,0	3,0	91,0	6,0	2,3	93,1	4,6	2,3	90,7	7,0

III. ZESTAWIENIE WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH - ODPOWIEDZI OTWARTYCH^{1/}

Uwagi wprowadzające:

- 1/ Zestawienie niniejsze zostało opracowane przede wszystkim na podstawie:
- a/ uzyskanych odpowiedzi absolwentów na pytania otwarte, będące uzupełnieniem pytań zamkniętych /skategoryzowanych/ w ankiecie oraz
  - b/ niektórych wypowiedzi na dyskusyjnym spotkaniu z absolwentami ASG.
- 2/ Jest ono niejako uzupełnieniem zestawień statystycznych. Nie jest jednakże uzupełnieniem szerokim, dającym potwierdzenie i uzasadnienie wszystkich danych cyfrowych. Jest to zestawienie tylko najbardziej typowych, najczęściej powtarzających się propozycji i uwag absolwentów.

I. Specjalność: ogólnowojskowa, artyleryjska, OPL, WLO i WOPK.

Lp.	Wyszczególnienie problemów	Wyszczególnienie postulatów	Autorzy wysuwanych propozycji	Najbardziej typowe uwagi /zebrane z ankiet i spotkań z absolwentami/
1	2	3	4	5
I	Założenia koncepcyjne i profil studiów /praktyczne i teoretyczne przygotowanie do wykonywania obowiązków dowódczo-sztabowych na różnych szczeblach, stanowiskach/.	Podnieść na wyższy poziom stronę praktycznego przygotowania słuchacza do jego przyszłej pracy. W tym celu wyposażać go w niezbędne wiadomości i umiejętności, nie tylko z dziedziny taktyczno-operacyjnej, ale również administracyjnej, finansowej, kadrowej i kwatermistrzowskiej, by mógł on lepiej niż do tej pory rozwiązywać bieżące problemy codziennego życia jednostki. O ile ASG nie jest w stanie przygotować słuchacza do wykonywania tych funkcji należałoby, aby MON zorganizowało odpowiednie szkolenie /100-150 godz./, obejmujące wszystkich absolwentów po zdaniu egzaminów i obronie prac dyplomowych. Program szkolenia byłby opracowany oddzielnie dla poszczególnych grup specjalności.	Dowódcy pułków i pracownicy sztabów różnych specjalności wojskowych.	Absolwent ASG ma dobre przygotowanie do rozwiązywania problemów praktyczno-operacyjnych w warunkach wojny. Nie posiada jednakże tak dobrego przygotowania do dowodzenia /w szerokim znaczeniu/ jednostką w warunkach pokojowych. Wiedza nabyta w ASG przydaje się w jednostkach przede wszystkim w okresie ćwiczeń wyższego szczebla dowodzenia.
II	Stopień integracji i specjalizacji studiów.	1/ Pierwsze dwa lata studiów mogą być oparte o program zintegrowany. Jednakże w ostatnim roku należy opracować oddzielne programy dla poszczególnych specjalności wojskowych. O ile tego się nie uczyni, należy obowiązkowo przeszkalać absolwentów poszczególnych rodzajów wojsk i służb na odpowiednich kursach specjalistycznych, po zdaniu egzaminów i obronie prac dyplomowych.	Dowódcy i pracownicy sztabów wojsk artylerii i wojsk OPK.	W wojskach specjalistycznych od oficera nie wymaga się tak jak od oficera ogólnowojskowego, doskonałych wiadomości i umiejętności w zakresie podejmowania decyzji taktyczno-operacyjnych.

1/ Zestawienie opracował ppłk mgr Stefan Wasilewski; uzupełnienia do zestawienia dotyczące absolwentów wojsk OPK i L dokonał ppłk dypl. Kazimierz Gierczak.

1	2	3	4	5
		<p>/W wypowiedziach na spotkaniach większość propozycji sprowadzało się do innego wniosku - dwa pierwsze lata - specjalizacja i rok trzeci nauczanie zintegrowane. Absolwenci kursów OPK wypowiadają się za zintegrowanym pierwszym rokiem studiów, pozostałe dwa szkolić możliwie w specjalnościach /LM, art, WRT/.</p> <p>2/ Na drugim roku studiów zapoznać słuchacza z jego ewentualnym przyszłym stanowiskiem i miejscem pracy. Umożliwi to gromadzenie najbardziej potrzebnych mu na tym stanowisku wiadomości i umiejętności, oraz trafny wybór tematu pracy dyplomowej.</p>		<p>Powinien on przede wszystkim być dobrze przygotowany do wykonania zadań, jakie mu postawi dowódca ogólnowojskowy. A to wymaga doskonałej znajomości swej specjalizacji.</p>
III	Metody nauczania	<p>1/ Unikać nauczania schematycznego opartego o z góry ustalone wzory. Zasady i metody nauczania modyfikować i uzależniać od wagi dyscypliny naukowej, przekazywanej wiedzy oraz stopnia przygotowania teoretycznego i praktycznego, jak również dojrzałości psychicznej słuchacza.</p> <p>2/ Stwarzać lepsze warunki do rozwoju inicjatywy, samodzielności w myśleniu i działaniu. Zwalczać tendencje hołdowania "autorytetom" w nauce, sięgania do cudzych wzorów w rozwiązywaniu problemów.</p>	Absolwenci wszystkich specjalności i lat studiów, zwłaszcza promocji 1967 r.	<p>Niektórzy wykładowcy są niewolnikami własnej rutyny. Wskutek tego nie widzą potrzeby doskonalenia swych metod dydaktycznych, względnie dostosowania ich do stale zmieniających się warunków procesu nauczania w ASG.</p> <p>Część absolwentów wypowiadała pogląd podczas spotkania, że w ASG nie zapewnia się słuchaczom możliwości samodzielnego studiowania, że program jest przeładowany i wobec tego słuchacz nie ma czasu na głębsze zapoznanie się z literaturą naukową.</p>
IV	Treść nauczania /program nauczania/	<p>1/ Położyć większy nacisk na przygotowanie słuchaczy do wykonywania funkcji sztabowych na różnych stanowiskach w poszczególnych - rodzajach wojsk. W tym celu należałoby powiększyć ilość godzin przeznaczonych na zajęcia z zakresu służby sztabów, poszerzyć program i udoskonalić metody nauczania.</p> <p>2/ Wyposażyć słuchaczy w większy zasób wiadomości i umiejętności z dziedziny organizowania i kierowania procesem szkolenia w jednostkach wojskowych. W realizacji tego postulatu należałoby dokonać korekty w programie nauczania w ASG pod kątem widzenia powiększenia ilości godzin i poszerzenia treści nauczania z zakresu metodyki szkolenia taktycznego.</p> <p>3/ Przygotować słuchaczy w większym stopniu do wykonywania funkcji mobilizacyjnych, z którymi absolwenci stykają się przede wszystkim w jednostkach skadrowanych.</p>	<p>Absolwenci pełniący przede wszystkim funkcje sztabowe w pułkach oraz /w mniejszym stopniu/ dowódcy pułków różnych rodzajów wojsk.</p> <p>Przed wszystkim pracownicy sztabów i dowódcy, szczebla pułk - dywizja wszystkich rodzajów wojsk.</p> <p>Dowódcy i pracownicy sztabów różnych szczebli dowodzenia.</p>	<p>Bardziej wszechstronne przygotowanie słuchaczy do wykonywania funkcji sztabowych i szkoleniowych w jednostkach wojskowych - to główne postulaty absolwentów. wysuwane wobec ASG.</p> <p>W badaniach słuchaczy w latach 1964-1967 te dwa postulaty były również wysuwane przez zdecydowaną większość oficerów i były traktowane jako główne problemy wymagające szybkiego i zdecydowanego rozwiązania.</p> <p>Wiadomości uzyskiwane dotychczas w ASG są według absolwentów zbyt ogólnikowe, skąpe i niewyczerpujące.</p>

4/ Położyć większy nacisk na przekazywanie najnowszych wiadomości, bez znajomości których absolwenci napotykać nieraz na trudności w wykonywaniu swoich obowiązków w jednostkach, zwłaszcza przy obsłudze i wykorzystaniu nowoczesnego sprzętu i uzbrojenia.

5/ Wyeliminować z programów nauczania wszelkiego rodzaju szczegóły, dane cyfrowe, które zbyt obciążają pamięć, a nie służą rozwojowi logicznego i samodzielnego myślenia.

6/ Rozszerzyć program nauczania z takich przedmiotów społecznych jak psychologia, pedagogika, dydaktyka i prawo międzynarodowe.
ASG powinna położyć większy nacisk na przedmioty humanistyczne, nie zaniedbując przedmiotów zawodowych.

7/ Przebudować program nauczania z zakresu matematyki. Dotychczasowy program przekładowany był matematyką teoretyczną. O ile matematyka wyższa jest konieczna ze względu na rodzaj uczelni, o tyle matematyka teoretyczna jest zbędna, gdyż w praktycznej działalności absolwenta w jednostce nie ma ona w ogóle zastosowania.

Jeśli w sztabach okręgów wykorzystuje się obecnie maszyny i urządzenia matematyczne, to należałoby zatrudnić przy tym absolwentów WAT lub odpowiednio przeszkolonych absolwentów ASG.

8/ Na spotkaniu z absolwentami w Bydgoszczy, jeden z uczestników, który ukończył również kurs badań operacyjnych, stwierdził, że program z matematyki i cybernetyki jest pod pewnymi względami zbyt teoretyczny, nie nawiązujący do potrzeb i możliwości praktycznych jednostek.

9/ W większym stopniu uwzględniać w programach wiedzę o charakterze ogólnym /prakseologia, logika/ teoria badań operacji, ogólna teoria walki, metodologia badań naukowych, ogólne zasady planowania, nauka o organizacji i zarządzaniu.

10/ Powiązać ściślej problemy psychologii wojskowej z problemami taktyki i sztuki operacyjnej.

Absolwenci pełniący funkcje dowódcze.

Przeważnie absolwenci specjalności kwatermistrzowskiej i artyleryjskiej.

Dowódcy i pracownicy sztabów różnych specjalności.

Absolwenci specjalności artyleryjskiej, lotnictwa i wojsk OPK.

Wypowiedzi absolwentów na spotkaniu z przedstawicielami ASG.

- " -

- " -

Nauczanie w ASG nie wyprzedzało wprowadzenia do uzbrojenia WP artylerii rakietowej M-13, M-14, M-21, sprzętu R-70/3r i R-170. Sprzętu lotniczego WRT i artylerii OPK.
ASG bardzo słabo zapoznaje z najnowszą wiedzą z zakresu wykorzystania środków radioelektronicznych.

W procesie dowodzenia w okresie pokojowym wykana się coraz więcej skomplikowanych problemów natury ogólnoludzkiej, administracyjnej, prawnej. By je rozwiązać należy mieć większe przygotowanie teoretyczne z zakresu nauk społecznych /humanistycznych/.

1	2	3	4	5
V	Praktyka słuchaczy	Znieść dotychczasowy system odbywania przez słuchaczy praktyk w jednostkach, a na jego miejsce wprowadzić nowy, oparty o zasadę, iż słuchacze wyjeżdżają do jednostek wtedy, kiedy pułki i dywizje rozpoczynają ćwiczenia w terenie /manewry/. Słuchacz powinien praktykować jako uczestnik tych ćwiczeń, by sprawdzić użyteczność nabytej wiedzy taktyczno-operacyjnej, wykryć w niej luki, skonfrontować ją z praktyką.	Przed wszystkim oficerowie ogólnowojskowi różnych szczebli dowodzenia.	Wysyłanie słuchaczy na praktykę w okresie szkolenia szczebla kompanijnego nie daje pożądanego skutku. Praca z jaką spotykają się słuchacze w tym okresie jest na ogół znana słuchaczom jako byłym dowódcom niższego szczebla dowodzenia.
VI	Kształtowanie osobowości słuchaczy	<p>W rozwijaniu osobowości słuchaczy należałoby:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracować sylwetkę absolwenta ASG jako dowódcy i pracownika sztabu wyższego szczebla dowodzenia i zapoznać z nią wszystkich słuchaczy. 2. Podnieść na wyższy poziom przygotowanie kadry dydaktyczno-naukowej pod względem ideowym i pedagogicznym. 3. Kadra dydaktyczna powinna przede wszystkim: <ol style="list-style-type: none"> a/ świecić osobistym przykładem pod względem dyscypliny, pracowitości, kultury osobistej i kultury pracy w czasie zajęć; b/ starać się być przywódcą duchowym słuchaczy, kształtować ich oblicza zgodnie z ogólnymi założeniami ASG; nie hamować ich inicjatywy, pomysłowości i samodzielności przez narzucanie im własnych myśli i gotowych rozwiązań problemów w czasie zajęć; umożliwiać zawsze słuchaczom wypowiedzenie ich własnych zdań zarówno w czasie zajęć na salach wykładowych, jak i w terenie; c/ układać swe stosunki ze słuchaczami na zasadzie życzliwości, zrozumienia, poszanowania godności i stopni oficerskich; widzieć w słuchaczu z jednej strony swego młodszego kolegę, z drugiej zaś wychowanka i podwładnego; d/ walczyć o to, by stworzyć warunki, w których nie byłoby miejsca na istnienie ze strony słuchaczy schlebienia i lizusostwa. 4. Kontynuować i rozwijać kontakty słuchaczy z czołwymi przedstawicielami Partii i Rządu, polskiej kultury, nauki i gospodarki; organizować spotkania z przedstawicielami MON i dowódcami okręgów celem zapoznania z najistotniejszymi problemami wojska; organizować spotkania słuchaczy z przedstawicielami Komendy ASG w celu zapoznania się z problemami, jakie występują na poszczególnych kursach i różnych okresach procesu nauczania. 	Absolwenci wszystkich rodzajów wojsk i szczebli dowodzenia. Charakterystyczne jest to, że propozycje te wysuwają najczęściej absolwenci ostatnich promocji.	<p>Bardzo dużo absolwentów domaga się większej swobody wypowiedzenia przez słuchaczy własnych myśli i poglądów w czasie zajęć z taktyki ogólnej, sztuki operacyjnej i taktyki rodzajów wojsk. W zakresie tych dyscyplin istnieje - zdaniem absolwentów - nieraz przesadne naginanie słuchaczy do przyjmowania gotowych, katedralnych rozwiązań i wzorów.</p> <p>Absolwenci w czasie spotkania z przedstawicielami ASG wypowiadali się, że pod wieloma względami praca part. polit. w Uczelni znajdowała się na wysokim poziomie. Były jednak wysuwane pewne postulaty i propozycje, według których aparat part.-polit. ASG powinien bardziej interesować się życiem słuchacza, ich kłopotami szkoleniowymi i rodzinnymi. Mówiono, że aparat part. polit. stosunkowo mało dba o to, by ułatwić słuchaczom I roku proces szybkiego przystosowania się do nowych warunków życia.</p>

1	2	3	4	5
VII	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych w czasie pracy w jednostkach wojskowych. Kontakty ASG z absolwentami.	<ol style="list-style-type: none"> ASG powinna systematycznie w odstępie 1-2 lat organizować spotkania z absolwentami mające charakter kilkudniowych kursów w celu uaktualnienia, względnie uzupełnienia najistotniejszych wiadomości z podstawowych dyscyplin wojskowych oraz wymiany poglądów. Absolwenci ASG powinni po upływie 7-10 lat po ukończeniu studiów przechodzić przeszkolenie podyplomowe. Zasada ta powinna obowiązywać przy назначaniu na wyższe stanowisko służbowe. Zwiększyć nakład redagowanych przez ASG "Zeszytów Taktycznych" tak, by mogły one dotrzeć w wystarczającej ilości do wszystkich jednostek. Przesyłać do jednostek niektóre opracowania naukowe. 	<p>Absolwenci wszystkich rodzajów wojsk i szczebli dowodzenia.</p> <p>- " -</p> <p>- " -</p> <p>Głównie absolwenci LO i WOPK.</p>	<p>Zdecydowana większość absolwentów narzeka, że z powodu braku czasu i przeciążenia pracą służbową nie jest w stanie systematycznie podnosić swoich kwalifikacji zawodowych. W rozwiązaniu sprawy dokształcania powinna przyjść z pomocą ASG. W tym celu w porozumieniu z odpowiednimi czynnikami nadrzędnymi mogłaby opracować odpowiednią formę pomocy i realizować ją w oparciu o konkretny plan i program.</p> <p>Przydatność "Zeszytów Taktycznych" jest oceniana przez absolwentów bardzo wysoko. Istnieje na nie w jednostkach duże zapotrzebowanie.</p>
VIII	Inne problemy	<ol style="list-style-type: none"> Należałoby usprawnić politykę kadrową w zakresie rekrutacji kandydatów na ASG i назначania na stanowiska absolwentów. Usprawnienie polegałoby przede wszystkim na: <ol style="list-style-type: none"> przyjęciu zasady, że słuchaczem może być oficer, który posiada przynajmniej roczne doświadczenie na stanowisku dowódcy batalionu lub szefa względnie pomocnika szefa sztabu pułku; po ukończeniu ASG kierować najpierw na krótki okres czasu do sztabów jednostek w celu zapoznania z problematyką dowódczo-sztabową, potem na stanowiska dowódcze, jednakże tylko w wyjątkowym wypadku, uzasadnionym potrzebami obronnymi - na szczeblu batalionu. We wszystkich pozostałych wypadkach absolwenci ASG powinni być kierowani do pracy w pułku i wyżej. Trzymać się zasady, że o przydziale na stanowisko służbowe decydują zdobyte kwalifikacje zawodowe. Naruszać tę zasadę jedynie w wyjątkowych wypadkach wyjaśniając absolwentowi powody takiego przydziału. Komenda ASG winna mieć wpływ na назначenie na stanowisko służbowe po ukończeniu ASG. 	<p>Absolwenci wszystkich specjalności</p> <p>Absolwenci specjalności artyleryjskiej, OPI. LO i OPK.</p> <p>Głównie absolwenci specjalności OPK.</p>	<p>Umożliwiłoby to wykorzystanie w większym stopniu wiedzy nabytej w ASG, a jednocześnie konfrontowanie, weryfikowanie tej wiedzy w praktyce oraz uzupełnianie jej nowymi doświadczeniami.</p> <p>Nie jest to możliwe na szczeblu batalionu, lecz szczeblu pułku, dywizji ewentualnie sztabu okręgu.</p> <p>Najczęstsze są skargi absolwentów specjalności artyleryjskiej, że "przez 4 lata uczyli się poznawać sprzęt rakietowy, po to by później dowodzić artylerią klasyczną".</p>

Sprawozdanie opracowali:

płk doc. dr Jerzy ZAKRZEWSKI

ppłk mgr Stefan WASILEWSKI

PROBLEMÓW I POSTULATÓW ZGŁOSZONYCH PRZEZ DOWÓDCÓW I ABSOLWENTÓW ORAZ
MOŻLIWOŚCI ICH REALIZACJI PRZEZ ASG

Lp.	Wyszczególnienie problemów	Wyszczególnienie postulatów	Osoby, instytucje proponujące	Stanowisko ASG, możliwości realizacji	Termin realizacji
1	2	3	4	5	6
I	Założenia koncepcyjne studiów w ASG.	1. Większe dostosowanie studiów w ASG do potrzeb praktycznych wojsk, zwłaszcza oddziałów i związków taktycznych.	Dowódcy i pracownicy sztabowi okręgów wojskowych oraz związków taktycznych, większość absolwentów.	Teza zgodna w ogólnym sensie z poglądami komendy ASG wyrażonymi w dokumencie "Koncepcyjne założenia działalności dydaktyczno-wychowawczej i naukowo-badawczej ASG" i została przyjęta jako podstawa do dalszych rozważań i prac w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej.	
II	Profil studiów /stopień teoretycznego i praktycznego przygotowania absolwentów/.	2. Upraktycznienie studiów w ASG w celu przygotowania słuchaczy do wykonywania konkretnych zadań służbowych nawet na szczeblu pododdziału, dostosowujące program studiów do potrzeb i specyfiki poszczególnych okręgów /WOW/.	Zwłaszcza dowództwa ŚOW i WOW, część dowódców i pracowników sztabów, okręgów i związków taktycznych oraz absolwentów.	Komenda ASG uważa, że lepsze dostosowanie procesu studiów do potrzeb praktycznych wojsk powinno polegać na ścisłym powiązaniu wiedzy teoretycznej i praktycznej przekazywanej słuchaczom z zadaniami rozwiązywanymi na szczeblu oddziału i związku taktycznego /w tym sensie występuje zgodność poglądów ASG z postulatami zgłoszonymi w punkcie 3/.	W trakcie realizacji od 1968/69 roku studiów.
III	Stopień integracji i specjalizacji studiów.	4. Zwrócić większą uwagę na specjalistyczne przygotowanie absolwentów kierunku wojsk lądowych, zwłaszcza specjalności wojsk rakietowych i artylerii, obrony przeciwlotniczej i kwatermistrzowskiej. Proponuje się, aby kształcenie z punktu widzenia przede wszystkim specjalistycznego trwało około dwóch lat, zaś kształcenie o szerokim profilu, obejmujące wszystkie specjalności wojsk lądowych, prowadzić wg jednolitego programu w grupach mieszanych w ciągu roku.	Absolwenci kursów ogólnowojskowych zwłaszcza specjalności wojsk rakietowych i artylerii, obrony przeciwlotniczej wojsk i kwatermistrzowskiej.	Postulat zgodny z poglądami ASG. Studia od 1968 roku prowadzone są już z uwzględnieniem potrzeb specjalizacji. Natomiast na trzecim roku studiów, zgodnie z decyzją władz nadrzędnych, zajęcia będą się odbywać w ramach grup specjalistycznych z uwzględnieniem jednak dużej ilości ćwiczeń i zajęć wspólnych dla wszystkich specjalności.	Realizacja od 1968/69 roku studiów.

1	2	3	4	5	6
		<p>5. Zwiększenie specjalizacji na kursie OPK dla słuchaczy wszystkich trzech specjalności: lotnictwa myśliwskiego, artylerii OPK i wojsk radiotechnicznych przez lepsze zapoznanie:</p> <p>a/ z możliwościami i zasadami użycia uzbrojenia i sprzętu /zwłaszcza najnowszego wojsk OPK/;</p> <p>b/ specyfikę dowodzenia w ramach danych rodzajów wojsk i służb;</p> <p>c/ problemami gotowości bojowej oraz całokształtu zasad szkolenia sztabów i wojsk, zwłaszcza w zakresie planowania i organizowania.</p>	Dowództwo OPK, a zwłaszcza pracownicy dowództwa i związków taktyczno-operacyjnych OPK.	Istnieją pewne możliwości zwiększenia problematyki specjalizacji na kursie, ale ze względu na ograniczoną ilość słuchaczy wymienionych specjalności na poszczególnych latach studiów /po 3 do 6/ powyższe możliwości są ograniczone /brak podstaw do utworzenia oddzielnych grup specjalistycznych/.	W roku szkolnym 1969/70.
IV	Organizacja procesu studiów.	<p>6. W celu przystosowania organizacji studiów do potrzeb praktycznych proponuje się:</p> <p>a/ każdorazowo uzależnianie programów od poziomu i przydziałów służbowych słuchaczy;</p> <p>b/ typowanie kandydatów wyłącznie przez okręg, bez egzaminów, na podstawie opinii dowódców dywizji;</p> <p>c/ ustalenie perspektywicznego przydziału służbowego słuchaczy w II półroczu I roku studiów, przy czym decyzję w tej sprawie podejmowałyby okręgi, Departament Kadry i ASG;</p> <p>d/ weryfikację przydziałów służbowych słuchaczy przez okręgi na podstawie rezultatów praktyki po pierwszym roku studiów;</p> <p>e/ ustalenie tematyki prac dyplomowych według potrzeb okręgów i zgodnie z przydziałami służbowymi;</p> <p>f/ przeprowadzenie egzaminów w dwóch etapach: praktycznego - w okręgach, przy decydującym głosie przedstawicieli okręgów, teoretycznego w akademii /decyduje akademia/.</p>	Dowództwo ŚOW.	<p>Propozycja interesująca, ale wywołująca szereg zastrzeżeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowywanie programów studiów na podstawie perspektywicznych przydziałów służbowych słuchaczy, doprowadziłoby do zbyt daleko posuniętej specjalizacji /do poszczególnych funkcji służbowych w sztabach oddziałów i związków taktycznych/; - uzależnienie przydziału służbowego od wyników nauczania i praktyki po 1 roku jest przedwczesne, gdyż słuchacze nie będą jeszcze w stanie wykazać w pełni swych możliwości; - obciążenie okręgów odpowiedzialnością za ustalenie przydziałów służbowych słuchaczy i za przeprowadzenie egzaminów o charakterze praktycznym mogłoby być kłopotliwe i skomplikowałoby organizację procesu studiów. 	
		<p>7. W celu ułatwienia przygotowania słuchaczy kursu OPK pod względem specjalistycznym zmienić system naboru na ten kurs wprowadzając zasadę przyjmowania na każdy kolejny rok studiów oficerów tylko dwóch /obecnie trzech/ specjalności: lotnictwa myśliwskiego /50%/ oraz tyleż samo /50%/ innej</p>	Dowództwo wojsk OPK.	Propozycja wymagająca skrupulatnego wyważenia wszystkich pozytywnych i negatywnych konsekwencji. Z jednej strony taka organizacja ułatwiłaby w pewnym stopniu specjalizację, ale z drugiej pogorszyłaby możliwości kształcenia z punktu widzenia całokształtu problematyki OPK i wspólnych zadań rozwiązywanych	Problem zostanie rozpatrzone w ciągu 1969/70 roku w porozumieniu z dowództwem OPK.

1	2	3	4	5	6
		specjalności artylerii OPK albo wojsk radiotechnicznych /kolejno/. W tym wypadku istniałaby możliwość podziału kursu na dwie podgrupy po 6-7 słuchaczy i prowadzenia z nimi odrębnych zajęć specjalistycznych.		przez zespoły mieszane składające się z fachowców wszystkich trzech specjalności.	
V	Treści nauczania.	8. W przedmiotach taktyczno-operacyjnych w większym stopniu uwzględnić problematykę pracy sztabu oraz zadań wykonywanych przez oficerów sztabu w zakresie dowodzenia na szczeblu oddziału i związku taktycznego /opracowania danych do decyzji, zbierania, segregowania informacji, organizacji współdziałania i zabezpieczenia działań, zapewnienia sprawnego i operatywnego dowodzenia, planowania przedsięwzięć i umiejętnego kierowania ich realizacją/.	Dowódcy i pracownicy sztabów okręgów wojskowych, dowództwa OPK oraz związków taktycznych.	Akademia stale unowocześnia programy właśnie z tego punktu widzenia. Już w bieżącym roku szkolnym zwraca się znacznie większą uwagę na kształcenie słuchaczy z punktu widzenia przygotowania ich do operatywnej pracy sztabowej w polu. Powyższe jest jednak uzależnione od stopnia wykorzystywania w ćwiczeniach technicznych środków dowodzenia. Dlatego też w obecnych warunkach realizacja tego postulatu uzależniona jest w znacznym stopniu od skali przyznawania akademii tych środków przez odnośne dowództwa sił zbrojnych, okręgi wojskowe oraz szefostwa.	Pewne zmiany w treści zajęć uwzględnione w aktualnym programie. Dalsze zmiany w 1969/70 roku studiów.
		9. Zwracanie większej uwagi na przygotowanie słuchaczy zarówno w zakresie rozwiązywania problemów taktyczno-operacyjnych przyszłego pola walki, jak również z punktu widzenia zagadnień czasu pokojowego, zwłaszcza w zakresie osiągnięcia przez wojska i sztaby wysokiej gotowości bojowej, w tym alarmowej i mobilizacyjnej z uwzględnieniem gotowości pod względem zarówno dowodzenia jak też technicznym i materiałowym.	Dowództwa okręgów wojskowych /w szczególności POW/, związków taktycznych oraz dowództwa OPK, absolwenci.	W programach studiów na rok 1969/70 znacznie poszerzono problematykę osiągnięcia przez wojska /oddziały i związki taktyczne/ wysokiej gotowości bojowej, rozbudowano odnośne ćwiczenia taktyczne uwzględniające powyższe problemy oraz w przyszłości powiększy się cykl zajęć z zasad mobilizacji.	Realizacja -- jak wyżej.
		10. Wprowadzić do programów problematykę z zakresu administrowania jednostkami wojskowymi oraz uwzględnić zagadnienia szkolenia rezerw osobowych /wiążąc do zorganizowania specjalnego kursu dla oficerów rezerwy/.	Pracownicy sztabu WOW oraz związków taktycznych tego okręgu.	Akademia nie widzi możliwości i celowości realizacji tych postulatów, istniejący program w tym zakresie wydaje się, że jest wystarczający.	
		11. Zapoznanie słuchaczy z aktualną techniką wprowadzoną do wyposażenia wojsk z punktu widzenia: a/ gruntownego zrozumienia możliwości taktyczno-technicznych uzbrojenia i sprzętu znajdującego się w wyposażeniu oddziałów i związków taktycznych ze szczególnym uwzględnieniem sprzętu specyficznego dla danej specjalności;	Dowództwa okręgów, d-ca OPK oraz pracownicy sztabów okręgów i związków taktycznych, absolwenci.	Propozycja w zasadzie zgodna z potrzebami, ale aktualnie nie mamy możliwości diametralnego zwiększania czasu programowego na techniczne kształcenie słuchaczy. Niemniej jednak przewiduje się zwiększenie ilości pokazów sprzętu i uzbrojenia oraz zintensyfikowania procesu szkolenia w zakresie nabycia przez słuchaczy umiejętności posługiwania się środkami łączności i niektórymi środkami małej mechanizacji.	

2	3	4	5	6
b/ wszechstronnego poznania sprzętu łączności znajdującego się w wyposażeniu wojsk wraz z umiejętnościami posługiwania się podstawowymi środkami łączności;		Warunkiem umożliwiającym akademii zrealizowanie postulatów opanowania przez słuchaczy sztuki posługiwania się sprzętem łączności i biurowym jest utworzenie odpowiednich metodycznych gabinetów, wyposażonych w sprzęt umożliwiający słuchaczom samodzielne techniczne doskonalenie się w czasie nauki własnej.	W trakcie realizacji /rozbudowa akademickiego ośrodka stanowisk dowodzenia/.	
c/ poznania sprzętu małej mechanizacji dowodzenia, umiejętności posługiwania się suwakami, znormalizowanymi formularzami dokumentów, maszynami do pisania i liczenia oraz nabycia umiejętności wykorzystania dla celów dowodzenia samolotów i śmigłowców.	Zwłaszcza dowódcy i pracownicy POW.			
12. Przewidzieć większą ilość godzin na problematykę metodyczno-szkoleniową ze szczególnym uwzględnieniem:	Wszystkie okręgi, absolwenci	Akademia widzi konieczność zwrócenia większej uwagi na metodyczne przygotowanie słuchaczy. Wydaje się przy tym, że powyższe można wykonać z jednej strony przez pewne zwiększenie ilości godzin programowych na odnośne przedmioty /na praktyczną organizację ćwiczeń taktycznych z wojskami, planowanie szkolenia oraz zapoznanie się z bazą szkoleniową/, a z drugiej poprzez intensyfikację procesu szkolenia w ramach istniejących ilości godzin. Udział słuchaczy w ćwiczeniach z wojskami jest uzależniony od przyznania akademii prawa organizowania ćwiczeń przy pomocy określonych jednostek /1'pż/ oraz od współpracy w tym zakresie z odnośnymi okręgami wojskowymi, dowództwami rodzajów sił zbrojnych oraz szefostwami.	Zapoczątkowano pewne zmiany w programach na 1968/69 rok studiów.	
a/ zasad organizacji całokształtu procesu szkolenia wojsk i sztabów w oddziałach i związkach taktycznych z punktu widzenia osiągnięcia wysokiej gotowości bojowej oraz optymalizacji procesu szkolenia;	Okręgi wojskowe i związki taktyczne, absolwenci		Dalsze konieczne zmiany zostaną wprowadzone w następnym roku studiów.	
b/ organizacji, opracowania i prowadzenia ćwiczeń taktycznych z wojskami na szczeblu oddziałów i związków taktycznych, ćwiczeń dowódczo-sztabowych, treningów sztabowych, ćwiczeń epizodycznych;	Zwłaszcza POW			
c/ przygotowania słuchaczy do organizacji ćwiczeń na szczeblu pododdziału /kompanii i batalionu/, zwłaszcza ze strzelaniem amunicją bojową;	Zwłaszcza WOW			
d/ rozwinięcia programu z planowania szkolenia taktycznego w oddziałach i związkach, przeznaczając na tę problematykę około 20 godzin;	Wszystkie okręgi, związki taktyczne i absolwenci	Akademia nie widzi natomiast większej celowości przygotowania słuchaczy do organizowania i kierowania ćwiczeniami na szczeblu kompanii /te sprawy powinny być załatwione na różnych kursach doskonalenia/.		
e/ gruntownego zapoznania z najbardziej przodującą bazą szkoleniową, znajdującą się w jednostkach i na poligonach;				
f/ nabycia przez słuchaczy wstępnych nawyków w rozwiązywaniu problemów dowodzenia i szkolenia przez bezpośrednie ich zaangażowanie do organizacji ćwiczeń z wojskami na szczeblu pododdziału i oddziału lub udziału w ćwiczeniach organizowanych przez okręgi w charakterze rozjemców lub ćwiczących.	Dowódcy okręgów wojskowych			

	2	3	4	5	6
I	Zapoznanie i wykorzystanie bazy szkoleniowej dowództwa OPK i okręgów wojskowych.	13. Zgłoszono propozycje wykorzystania przez ASG do szkolenia słuchaczy kursu OPK stanowisk dowodzenia OPK oraz stanowisk dowodzenia rozbudowanych w okręgach /POW/.	Dowództwa wojsk OPK oraz POW.	Propozycja tego rodzaju została przyjęta i jest już wprowadzona w życie. Już obecnie niektóre ćwiczenia dla słuchaczy kursu OPK prowadzi się z wykorzystaniem SD korpusu OPK.	Uwzględniono w 1968/69 roku studiów.
II	Metody i formy nau- czenia: a/ ćwiczenia taktycz- ne	14. Odnosnie ćwiczeń taktycznych zgłoszo- no między innymi następujące sprzecz- ne propozycje:	Okręgi wojskowe, absol- wenci.	Wydaje się, że dalsze zwiększenie ilości ćwiczeń w stosunku do lat 1965-67 jest niecelowe, gdyż prowadzi do mechaniczne- go szkolenia słuchaczy przede wszystkim w podejmowaniu decyzji. W celu umożliwie- nia słuchaczom bardziej szczegółowego zapoznania się z problematyką pracy ofi- cera sztabu oraz zapewnienie czasu na teoretyczne uogólnienie wniosków z ćwi- czeń ogólna ich ilość już w programach 1968/69 roku studiów została nieco zmniejszona.	Uwzględniono w 1968-1969 roku studiów. Dalsze zmiany zostaną doko- nane w roku 1970.
		a/ zwiększyć ilość ćwiczeń w procesie studiów;	Pracownik sztabu WOW.		
		b/ pozostawić ilość ćwiczeń bez zmian, zachowując istniejące formy ćwiczeń jako szczególnie przydatne;	część absolwentów, zwłaszcza aktualni pra- cownicy akademii.		
		c/ w większym stopniu wykorzystywać ćwiczenia dla pogłębienia wiedzy teoretycznej, a w treści ćwiczeń uwzględniać faktyczne możliwości jednostek oraz warunki w jakich się one znajdują;	Część absolwentów, zwłaszcza pracownicy sztabu i związków taktycznych.		
		d/ zmniejszyć ilość ćwiczeń, gdyż mają one charakter treningu w podejmowa- niu decyzji.	Niektórzy absolwenci.		
	e/ wprowadzić do programu ćwiczenia z wojskami organizowane i prowadzone przez słuchaczy lub z udziałem słuchaczy.	Okręgi wojskowe oraz absolwenci.	Wprowadzenie do programu ćwiczeń z woj- skami jest słuszne i zgodne z poglądami akademii.		
	b/ inne metody	15. W zakresie innych metod i form naucza- nia proponowano: a/ podnieść rangę seminarium jako for- mę swobodnej i problemowej dysku- sji, a nie zajęć z odpytywaniem;	Absolwenci	Zdarzają się jeszcze wypadki traktowania seminarium jako okazji do przepytывania słuchaczy, z tym zjawiskiem prowadzona jest stała walka.	
		b/ wprowadzić do procesu studiów w szerszym stopniu techniczne środki nauczania.		Stosowanie w/w środków, mimo postępu na- dal nie ma charakteru powszechnego. Ist- nieje w tym zakresie paląca potrzeba zbudowania odpowiednich sal wyposażonych w różnorodne środki metodyczne oraz utworzenia komórki /laboratorium/ odpo- wiadającej za upowszechnienie stosowa- nia środków audiowizualnych w procesie studiów,	Budowa auli wy- posażonej w środki metodycz- ne zapoczątkowa- no w 1968 roku.
	c/ prace dyplomowe	16. Odnosnie prac dyplomowych zgłoszono uwagi: a/ uwzględnienie w pracach problematy- ki przydatnej dla okręgów oraz od- działów i związków taktycznych;	Okręgi wojskowe oraz absolwenci.	Powyższe propozycje okręgów i absolwentów są już realizowane, gdyż okręgi przekazu- ją do uczelni wykaz tematów, w których opracowaniu są one zainteresowane.	Od 1968/69 roku studiów.
		b/ wprowadzić zasadę prac dyplomowych zespołowych opracowywany przez kil- ku dyplomantów pod kierownictwem jednego konsultanta;	Tylko absolwenci.	Propozycja jest rzeczowa, należy ją jed- nak eksperymentalnie zbadać.	1970 rok

1	2	3	4	5	6	
		c/ na recenzentów prac dyplomowych o tematyce zgodnej z potrzebami określonej jednostki /okręgu/ zapraszać przedstawicieli tych jednostek, jak również wyznaczyć ich do składu komisji egzaminacyjnej.	Pracownicy POW i innych okręgów.	Propozycja słuszna, będzie ona sukcesywnie wprowadzana w życie.	1970 rok	
VIII	Praktyka słuchaczy	17. Zmienić organizację praktyk, które dotychczas przynosiły minimalne korzyści w sposób następujący: czas przeznaczony na praktykę /1 m-c/ podzielić na kilka części z uwzględnieniem okresów szczególnie intensywnej działalności organizacyjno-szkoleniowej w jednostkach /ćwiczenia, przejście na eksploatację wiosenno-letnią, planowanie szkolenia w ciągu grudnia każdego roku itp/. Przy takim ustaleniu praktyki wystąpiłaby konieczność wysyłania słuchaczy grupami w różnej kolejności w zależności od planów jednostek.	Okręgi wojskowe, absolwenci /zwłaszcza POW/	Akademia zdaje sprawę z faktu, że organizacja i rezultaty praktyk nie zawsze są na wymaganym poziomie. Propozycje zgłoszone przez okręgi i absolwentów wymagają jednak dokładnego zbadania, gdyż podział praktyk na części i jej uzależnienie od planów jednostek /ciągłe zmienianych/ jest kłopotliwy, a osiągnięte wyniki mogłyby nie zrekompensować włożonych wysiłków.	Zbadanie możliwości realizacji w 1970 r.	
IX	Kształtowanie osobowości słuchaczy	18. Kształtowanie u słuchaczy umiejętności samodzielnego i logicznego myślenia oraz poczucia odpowiedzialności za podejmowane w procesie szkolenia fikcyjne decyzje, które dopiero w czasie wojny okażą się brzemiennie w skutki, wyrabianie poczucia wysokiej dyscypliny formalnej i świadomej; kształtowanie wysokiej odporności moralnej i psychicznej.	Dowództwa i pracow. sztabu POW, absolw.	Akademia zapoczątkowała prace w zakresie określania charakterystyki zawodowej absolwenta /modelu osobowego/ oraz ustalenia możliwości kształtowania w ASG określonych cech osobowych, zwłaszcza tych, których posiadanie jest niezbędne dla d-cy oficera sztabu /między innymi również kształtowanie postawy patriotycznej/. Jednym z ważnych elementów tych prac to właśnie opracowanie kryteriów i pomiaru tych cech osobowych dowódcy i szefa sztabu.	Zakończenie prac przewiduje się w 1973 roku.	
		19. Wykorzystanie wszelkich możliwości dla wychowania patriotycznego słuchaczy i w tym celu dążyć do zapoznawania słuchaczy z tradycjami walk o wyzwolenie społeczne i narodowe; między innymi postulowano, aby oprócz zwiedzania różnych obiektów historycznych z okazji ćwiczeń zapoznać również słuchaczy z zabytkami Warszawy.	Absolwenci			
		20. Wypracowanie w ASG obiektywnych kryteriów oceniania słuchaczy z punktu widzenia ich przydatności do pełnienia funkcji dowódczych lub sztabowych i na ich podstawie proponować przydziały służbowe.	Absolwenci			

1	2	3	4	5	6
X	Organizacja procesu studiów	<p>21. Wybór kandydatów i zwalnianie słuchaczy w toku studiów:</p> <p>a/ typować kandydatów do ASG bez egzaminów na podstawie opinii dowódców okręgów i związków taktycznych;</p> <p>b/ nie dopuszczać do nieprzemyślanego i krzywdzącego zwalniania słuchaczy ze studiów /takie wypadki bowiem miały w w opinii absolwentów miejsce w latach 1965-67/.</p>	<p>Okręgi wojskowe</p> <p>Absolwenci /szczególnie specjalność artyleryjska/</p>	<p>Akademia uważa, że egzamin konkursowy należy utrzymać, gdyż umożliwia on bardziej wszechstronną ocenę kandydata.</p> <p>Sprawdzenie stopnia prawidłowości powyższego zarzutu jest obecnie niecelowe. Problem obiektywizacji metod oceny wyników nauczania jest stale aktualny i jest w centrum uwagi katedr oraz komendy ASG.</p>	
XI	Współpraca z dowództwami rodzajów sił zbrojnych i okręgów. Komendy z absolwentami.	<p>22. Zacieśnić kontakty uczelni z okręgami wojskowymi oraz dowództwami rodzajów sił zbrojnych we wszystkich dziedzinach szkoleniowo-wychowawczych oraz naukowo-badawczych przez:</p> <p>a/ organizację wspólnych ćwiczeń;</p> <p>b/ wykorzystanie przez ASG w opracowaniach naukowych doświadczeń okręgów i bazy szkoleniowej;</p> <p>c/ wspólne opracowywanie tematów naukowych.</p>	<p>Okręgi wojskowe, dowództwo wojsk OPK.</p>	<p>W tym względzie odnośne kontakty zostały już nawiązane, opracowuje się również plany wspólnych przedsięwzięć.</p>	
		<p>23. Ożywić i usystematyzować kontakty uczelni z jej wychowankami; proponuje się, aby co dwa-trzy lata na poszczególnych katedrach organizować kilkudniowe sympozja naukowe w celu zapoznania absolwentów z nową problematyką naukową w danej dziedzinie i wymiany poglądów.</p>	<p>Absolwenci /powszechny i mocno aktualny postulat/.</p>	<p>Organizowanie proponowanych sympozjów dla absolwentów jest niewątpliwie wskazane. Jedynie względy organizacyjne i finansowe mogą stać na przeszkodzie realizacji tej propozycji.</p>	<p>Zbadanie możliwości w 1970 r.</p>
		<p>24. Wprowadzić zasadę kierowania słuchaczy po ukończeniu studiów do tych związków taktycznych /lub w skali okręgu/ skąd zostali oddelegowani na studia w ASG. Powyższa zasada stosowana z niedużymi wyjątkami zachęciłaby dowódców związków taktycznych do typowania na studia najlepszych oficerów jednostki.</p>	<p>Postulat powszechnie zgłaszany przez okręgi wojskowe oraz związki taktyczne.</p>	<p>Uwzględnienie powyższej propozycji nie leży w kompetencji ASG. Uważamy jednak, że jest on w pełni uzasadniony i należałoby go w pełni przestrzegać.</p>	

1875

PLAN SPOTKAŃ
z absolwentami ASG

I. Ogólny przebieg spotkania.

1. Zagajenie spotkania

- cel spotkania;
- cel i plan badań użyteczności studiów
- przedstawienie najważniejszych aktualnych proble-
mów rozwiązywanych przez ASG.

2. Odpowiedzi na ewentualne pytania.

3. Wymiana poglądów - dyskusja

- wypowiedzi słuchaczy o:
trudnościach odczuwanych w wykonywaniu obowiązków
służbowych /z wydobyciem przyczyn tych trudności
znajdujących się w związku z wykształceniem uzysk-
nym w ASG;
- programie studiów w ASG /formach i metodach/ w kon-
tekście ich doświadczenia praktycznego;
- propozycjach usprawnienia studiów
/Uwaga - treść dyskusji zgodnie z pytaniami ankiety/
- ustalenie sposobu wypełniania ankiet /ewentualnie
ich uzupełnienia/ i przesłanie do ASG.

4. Podsumowanie dyskusji i ocena spotkania.

II. Treść zagajenia spotkania.

A. Cel spotkania; cel badań prowadzonych przez ASG.

1. Akademia od 1964 r. prowadzi badania dotyczące
ustalenia stopnia użyteczności praktycznej stu-
diów:

I. etap - do 1968 r. - badanie opinii słuchaczy
3 roku studiów;

II. etap - 1969 r. badanie opinii absolwentów i
ich przełożonych /bezpośrednich i pośrednich/.

2. Zakres badań:

- badaniami objęto wszystkich absolwentów ostatnich czterech roczników;
- przewiduje się również spotkania z dcami sił zbrojnych okręgów wojskowych oraz związków taktycznych;
- badania polegają na:
  - spotkaniach i wymianie informacji
  - badaniach ankietowych.

3. Badania mają odpowiedzieć na pytania:

- na jakie trudności napotykają absolwenci ASG w realizacji swoich zadań służbowych po studiach w ASG;
- które z tych trudności znajdują się w związku przy czynowym ze studiami w ASG;
- jakie propozycje zmian, przeobrażeń w studiach zgłaszają dowódcy okręgów i związków taktycznych oraz absolwenci z punktu widzenia potrzeb terenu;
- w jakim stopniu i w jaki sposób uczelnia jest w stanie urzeczywistnić zgłoszone postulaty.

Wyniki badań posłużą do analizy istniejącego systemu studiów w celu jego doskonalenia i dostosowywania do potrzeb praktycznych.

B. Informacje o aktualnych problemach działalności dydaktyczno-naukowej ASG i najbliższych perspektywach rozwoju.

1. Zadania ASG jak też generalna koncepcja studiów nie uległa aktualnie zasadniczym przeobrażeniom.
2. W toku realizacji dotychczasowej koncepcji wystąpiły jednak pewne nieprawidłowości - obecnie usuwane, a które sprowadzają się do rozwiązania następujących problemów.

a/ konieczności harmonijnego wyważenia koncepcji studiów w aspekcie realizacji dwóch zadań:

- kształcenia fachowców o szerokich horyzontach, zdolnych do szybkiego adaptowania się do nowych warunków /pracy, funkcji, pola walki/ oraz samodzielne - go uzupełniania wiedzy i nabywania nowych umiejętności;

- przygotowania tychże fachowców do wykonywania określonych czynności na danych stanowiskach służbowych z punktu widzenia aktualnych potrzeb.

b/ umiejętnego pogodzenia tendencji do integracji z potrzebami specjalizacji /przedstawić, że w dotychczasowym programie - aktualnie zmienionym - w sposób przesadny uprzywilejowano integrację; omówić pogląd ASG w tej sprawie/.

3. Aktualna działalność ASG

a/ Aktualizacja programów studiów.

Dążenie do uwzględnienia potrzeb szkoleniowych wojsk oraz tendencji rozwoju nauki i sztuki wojennej, a zwłaszcza:

- problemy osiągnięcia przez wojska i sztaby gotowości bojowej;
- uwzględnienie w programach działań bojowych konwencjonalnych z przejściem do jądrowych oraz działań w różnych warunkach terenowych /w tym w górach w zimie/;
- szersze uwzględnienie problematyki dowodzenia i służby sztabów.

b/ metody i formy:

- nacisk na samodzielność studiowania, chociaż nadal w tym zakresie postęp nie jest zbyt wyraźny;
- zbliżenie form szkolenia do warunków rzeczywistych/pokazy, obozy zimowe, modernizacja stanowisk dowodzenia/.

c/ działalność naukowa

- tematyka użyteczna w powiązaniu z potrzebami Sztabu Generalnego i wojsk;
- tendencja nawiązania ściślejszej współpracy z wojskami;
- powoływanie zespołów badawczych z różnych katedr;
- przykładowe tematy prac naukowo-badawczych.

d/ kontakty ASG z jednostkami /z absolwentami/ poprzez:

- udział grup ASG w ćwiczeniach kompleksowych i z wojskami;
- organizowanie konferencji i sesji naukowych z zaproszeniem przedstawicieli terenu;

- rozsyłanie wydawnictw ASG;
- zapraszanie /w tym absolwentów/ do udziału w seminariach doktorskich prowadzonych przez pracowników ASG.

4. Perspektywy

a/ Organizacyjna struktura uczelni

- nowe kierunki studiów;
- wzrastająca rola studiów podyplomowych;
- przygotowania do przejścia do studiów 2 letnich.

b/ Kryteria naboru kandydatów.

c/ Kwalifikacje kadry naukowej /doktoraty, habilitacje/ rotacja kadry.

d/ Proces studiów

- wypracowywanie sylwetki osobowej absolwenta;
- jedność procesu dydaktycznego i wychowawczego, zwrócenie uwagi na kształtowanie wszechstronne osobowości słuchaczy /postawy, wiedzy i umiejętności, sprawności umysłu i cech charakteru/ i sprecyzowanie trzech grup celów studiów: nauczanie, kształcenie, wychowanie.

Uwaga: W sprawozdaniu, które opracowuje każdy zespół w terminie w ciągu 7 dni po spotkaniu należy przedstawić:

- miejsce i datę spotkania;
- wykaz uczestników spotkania;
- przebieg dyskusji z przedstawieniem charakterystycznych wypowiedzi i propozycji.

ZAKŁAD
DYDAKTYKI WOJSKOWEJ

Wykonano w 160 egz.

Egz.nr 1-160 Kanc.Tajna
Oddz.Ogólnolin.

Wyk.: Zespół oficerów
Druk: PK, dn.8.09.69 r.
Nr ks. 02370/WW.

